

RS § 426**Mål och budget 2026 – 2028**

Ärendenummer: RS 2025/7

Paragraf föregående instans: AU § 260

Regionstyrelsens förslag till regionfullmäktige

- Driftbudget 2026 fastställs
- Skattesatsen lämnas oförändrad.

Regionstyrelsens beslut

- Regiondirektören får i uppdrag att ta fram minst tre förbättringsförslag som är möjliga att genomföra under 2026 i tätorterna Slite, Hemse, Roma, Klintehamn, Burgsvik och Fårösund. Barn, ungas och barnfamiljers villkor i tätorterna bör särskilt beaktas. Denna del av uppdraget ska återrapporteras senast i februari 2026.
- Utifrån uppdraget som ligger kring platsbaserad landsbygdsutveckling enligt bygdsam-modell får regiondirektören i uppdrag att återkomma med en årlig förbättringsplan för tätorterna. Den ska ha sin utgångspunkt i lokala behov och förutsättningar och ta tillvara boendes och civilsamhällets tankar, viljor och ambitioner kring platsen. Denna del av uppdraget ska återrapporteras senast till budgetavstämningen 2026.
- GotlandsHem får i uppdrag att ta fram minst två förbättringsförslag som är möjliga att genomföra under 2026 i mer socialt utsatta bostadsområden. Arbetet ska ta sin utgångspunkt i de lokala behoven och förutsättningarna och gärna ske i dialog med boende. Uppdraget ska återrapporteras senast i februari 2026.
- Regiondirektören får i uppdrag att ta fram förslag på hur Region Gotland ska få ökad kraft i arbetet kring demokrati och dialog med särskilt fokus på lokalt boende, barn och unga. Uppdraget kan ta utgångspunkt i strukturer som finns och samverkan med civilsamhället uppmuntras. Vidare ska Policy för medborgardialog ses över för att få mer systematiska arbetssätt som leder till förändring för dem vi är till för. Uppdraget återrapporteras till budgetberedningen 2026.
- Regiondirektören får i uppdrag att utreda fördelar och nackdelar med att placera hela eller delar av Region Gotlands fastighetsbestånd i bolag inom Region Gotlands planerade bolagskoncern. Uppdraget återrapporteras till budgetavstämningen 2026.
- Regiondirektören får i uppdrag att se över hur och när på året en stadsfest eller liknande med gratiskonserter och evenemang för i första

hand barn och unga kan bli en årlig återkommande happening. Uppdraget återskärts senast februari 2026.

- Regiondirektören får i uppdrag att, i samverkan med berörda förvaltningar, utreda förutsättningar och föreslå lösningar för att på lång sikt säkerställa behovet i Visbyområdet för de patientföreningar som är på Korpen. Delrapportering av uppdraget ska göras till budgetberedningen 2026.
- Regiondirektören får i uppdrag att utreda möjligheterna att nyttja det Regionala utvecklingsrådet för frågor som idag hanteras inom andra strategiska forum och återkomma med ett förslag senast 15 december 2025.
- Regiondirektören får i uppdrag att för Region Gotland ta fram en plan för att komma till rätta med löneskillnader mellan kvinnodominerade och mansdominerade yrken inom samma basintervall. Planen ska börja med de yrkesgrupper som idag har de lägsta lönerna.

Sammanfattning

Regionfullmäktige beslutade i juni 2025 om driftsbudget för nämnderna 2026 samt investeringsbudget för 2026 och 2027.

Totalt beslutades i juni om tillskott till nämnderna år 2026 på cirka 372 miljoner kronor (mnkr) vilket motsvarar en ökning med 5,4 procent. Löneökningar står för 130 mnkr, demografi och medicinskteknisk utveckling påverkar resursfördelningsmodellerna och innebär en höjning av nämndernas ramar med 81 mnkr. Posten för interna priser och externa avtal innebär en ökning med 71 mnkr. Utöver dessa grundförutsättningar beslutades om ramtillskott på totalt 106 mnkr.

Enligt den nya skatteunderlagsprognosen från oktober 2025 kommer skatteintäkter, generella bidrag och utjämning bli lägre än tidigare beslutad budget. Det budgeterade resultatet för 2026 minskar därför från 75 mnkr till 57 mnkr. Efter majoritetens tillägg på 5,1 mnkr blir det budgeterade resultatet för 2026, 52 mnkr, -9 mnkr 2027 och -86 mnkr 2028.

Det budgeterade resultatet är fortfarande för lågt för att nå upp till en resultatnivå på minst 2 procent av skatteintäkter, generella bidrag och utjämning.

Bedömning

Region Gotlands ekonomi har förbättrats 2025, men har ännu en bit kvar till att nå målet om god ekonomisk hushållning. Prognosen för årets resultat är ett överskott på 55 mnkr och balanskravsresultatet beräknas bli 67 mnkr. Nämnderna prognostiserar sammantaget ett överskott och prognosen för årets

---

resultat och balanskravsresultatet är positiv. Det är mycket positivt att nämnderna på helheten väntas klara budgeten. Det finns dock, trots den positiva prognosen, en underliggande obalans mellan verksamhet och ekonomi. Orsakerna till förbättringen i årets prognos är främst stora tillfälliga riktade statsbidrag. Eftersom dessa statsbidrag inte är permanenta är det mycket angeläget att nämnderna fortsätter att anpassa sina verksamheter efter beslutad budget.

Likviditeten är fortsatt svag på grund av höga investeringsutgifter. Den totala låneskulden uppgick per 31 augusti till 886 mnkr och prognosen är att ytterligare 90 mnkr behöver lånas upp innan årsskiftet 2025/2026. Kontokrediten har utökats från 300 mnkr till 400 mnkr. Ett nytt lån på 100 mnkr togs upp i april och i juni togs två nya lån på sammanlagt 110 mnkr upp.

Det budgeterade resultatet är fortfarande för lågt för att nå upp till målet på en resultatnivå på minst 2 procent av skatteintäkter, generella bidrag och utjämning.

Regionen har begränsade möjligheter att öka sina intäkter men kan påverka sina kostnader. Det är viktigt med ett fortsatt fokus på ekonomin och att nämnderna håller budget. Åtgärder behöver därför vidtas för att minska kostnaderna i de olika verksamheterna så att resultatmålet uppnås. Dessutom behöver investeringarna prioriteras så att de årliga investeringsutgifterna hamnar på en lägre nivå. Dessa åtgärder är nödvändiga för att klara de finansiella målen och uppnå en god ekonomisk hushållning framöver.

Ärendets behandling under mötet

Meit Fohlin (S) tillstyrker arbetsutskottets förslag till beslut om driftbudget enligt förslag från S och M som visar på en budget med beräknat resultat om 52 miljoner kronor. **Se bilaga 1.** I detta instämmer Andreas Unger (M).

Johan Malmros (C) yrkar på driftbudget enligt förslag från C, KD och L som visar på en budget med beräknat resultat om 40 miljoner kronor. **Se bilaga 2.**

Saga Carlgren (V) yrkar på en driftbudget enligt förslag från V som visar på en budget med beräknat resultat om 47 miljoner kronor. **Se bilaga 3.**

Maya Arfvidson (MP) yrkar på en driftbudget enligt förslag från MP som visar på en budget med beräknat resultat om 26 miljoner kronor. **Se bilaga 4.**

Lars Engelbrektsson (SD) yrkar på en driftbudget enligt förslag från SD som visar på en budget med beräknat resultat om 60 miljoner kronor. **Se bilaga 5.**

Ordförande ställer proposition på arbetsutskottets förslag, Johan Malmros (C) yrkande, Saga Carlgrens (V) yrkande, Maya Arfvidsons (MP) yrkande och Lars Engelbrektssons (SD) yrkande och finner att arbetsutskottets förslag om driftbudget enligt förslag från S och M bifalls.

Driftbudget 2026	Belopp, (mnkr)
Personalkostnadskompensation	
Generell personalkostnadskompensation 3 %	130,00
Summa personalkostnadskompensation	130,00
Resursfördelningsmodeller	
Resursfördelningsmodell BUN	-25,40
Resursfördelningsmodell GVN	20,40
Resursfördelningsmodell SON	29,20
Resursfördelningsmodell HSN	56,60
Summa resursfördelningsmodell	80,80
Externa avtal och interna prishöjningar	
Externa avtal	44,30
Interna priser regionstyrelseförvaltningen	5,40
Interna priser teknikförvaltningen (försörjningsavdelningen)	3,60
Förändring internhyra (3,6 %)	16,20
Driftskostnader exploatering	1,10
Summa externa avtal och interna priser	70,60
Ramtillskott	
Utveckling AI	0,50
IT	4,00
Drift ishallar Hemse och Slite	1,50
Drift och hyra fritidsanläggningar	0,50
Energicentrum/ energirådgivning	0,16
Antagande och implementering av nytt stödsystem på fritidsområdet	3,15
Verksamhetsstöd för genomförande av Island Games 2031	0,70
Finansiering arbetsmodell för landsbygdsutveckling	0,90
Näringslivsanslag	3,90
Implementering av digital inflyttarservice och gotland.com i ordinarie verksamhet	1,00
Räddningstjänsten	3,00
Särskild kollektivtrafik	5,00
Utökade resurser exploatering och ökat bostadsbyggande	1,60
Skötsel av klintkanten Visby innerstad	0,30
Kapitalkostnader samhällsprojekt	9,00
Bygglov - effektivitet och förstärkning	3,00
PM10 och alkoholhantering	1,00

VA-rådgivare	0,40
Exploatering och samhällsbyggnad	7,70
Förstärkning till förskola	7,90
Grundskola inkl. anpassad skola	13,00
Barn- och elevhälsan	1,40
Säkerhet och beredskap, samt skolorganisationen	1,00
Skolbibliotek	2,50
Folkhögskolan, Enter	0,70
Insättande av stödboende - skadligt bruk och beroende	9,40
Avhopparverksamhet	2,00
Nytt journalsystem - kvalitet i införande	10,00
Hyra Havspaviljongen	10,40
Satsningar efter budgetavstämning	
Friluftssamordnare	0,6
Valnämnd	1,76
Fokus Ö-politik och kommunikationer	1,25
Konstmuseet förprojekt	1,5
Summa ramtillskott	110,7
Reavinster och exploatering	-20,00
Summa förändring budget 2026	372,1
Budgeterat resultat 2026	52

Skattesats

Meit Fohlin (S) yrkar att skattesatsen lämnas oförändrad.

Saga Carlgren (V) yrkar att skattesatsen höjs med 50 öre till 34,10 öre per skattekrona.

Maya Arfvidson (MP) yrkar att skattesatsen höjs med 25 öre till 33,85 öre per skattekrona.

Ordförande ställer proposition på eget yrkande, Saga Carlgrens (V) yrkande och Maya Arfvidsons (MP) yrkande och finner att eget yrkande om att lämna skattesatsen oförändrad bifalls.

Uppdrag

Meit Fohlin (S) tillstyrker arbetsutskottets förslag till beslut om uppdrag:

1. Regiondirektören får i uppdrag att ta fram minst tre förbättringsförslag som är möjliga att genomföra under 2026 i tätorterna Slite, Hemse, Roma, Klintehamn, Burgsvik och Fårösund. Barn, ungas och barnfamiljers villkor i tätorterna bör särskilt beaktas. Denna del av uppdraget ska återrapporteras senast i februari 2026.
  2. Utifrån uppdraget som ligger kring platsbaserad landsbygdsutveckling enligt bygdsam-modell får regiondirektören i uppdrag att återkomma med en årlig förbättringsplan för tätorterna. Den ska ha sin utgångspunkt i lokala behov och förutsättningar och ta tillvara boendes och civilsamhällets tankar, viljor och ambitioner kring platsen. Denna del av uppdraget ska återrapporteras senast till budgetavstämningen 2026.
  3. GotlandsHem får i uppdrag att ta fram minst två förbättringsförslag som är möjliga att genomföra under 2026 i mer socialt utsatta bostadsområden. Arbetet ska ta sin utgångspunkt i de lokala behoven och förutsättningarna och gärna ske i dialog med boende. Uppdraget ska återrapporteras senast i februari 2026.
  4. Regiondirektören får i uppdrag att ta fram förslag på hur Region Gotland ska få ökad kraft i arbetet kring demokrati och dialog med särskilt fokus på lokalt boende, barn och unga. Uppdraget kan ta utgångspunkt i strukturer som finns och samverkan med civilsamhället uppmuntras. Vidare ska Policy för medborgardialog ses över för att få mer systematiska arbetssätt som leder till förändring för dem vi är till för. Uppdraget återrapporteras till budgetberedningen 2026.
  5. Regiondirektören får i uppdrag att utreda fördelar och nackdelar med att placera hela eller delar av Region Gotlands fastighetsbestånd i bolag inom Region Gotlands planerade bolagskoncern. Uppdraget återrapporteras till budgetavstämningen 2026.
  6. Regiondirektören får i uppdrag att se över hur och när på året en stadsfest eller liknande med gratiskonserter och evenemang för i första hand barn och unga kan bli en årlig återkommande happening. Uppdraget återrapporteras senast februari 2026.
  7. Regiondirektören får i uppdrag att, i samverkan med berörda förvaltningar, utreda förutsättningar och föreslå lösningar för att på lång sikt säkerställa behovet i Visbyområdet för de patientföreningar som är på Korpen. Delrapportering av uppdraget ska göras till
-

budgetberedningen 2026.

8. Regiondirektören får i uppdrag att utreda möjligheterna att nyttja det Regionala utvecklingsrådet för frågor som idag hanteras inom andra strategiska forum och återkomma med ett förslag senast 15 december 2025.

Johan Malmros (C) yrkar avslag till Meit Fohlins (S) yrkanden om uppdrag nummer 1-4, 6 och 8.

Eva Ahlin (C) yrkar avslag till Meit Fohlins (S) yrkande om uppdrag nummer 7.

Saga Carlgren (V) yrkar med instämmande av Johan Malmros (C) avslag till uppdrag nummer 5.

Ordförande ställer proposition på arbetsutskottets samtliga förslag till uppdrag och finner att de bifalls.

Meit Fohlin (S) yrkar att delrapportering av uppdrag nummer 7 ska göras till budgetberedningen 2026.

Ordförande ställer proposition på eget tilläggsyrkande och finner att det bifalls.

Uppdrag C-KD-L

Johan Malmros (C) yrkar att regionstyrelsen beslutar om följande två uppdrag i enlighet med Centerpartiets, Kristdemokraternas och Liberalernas budgetskrivelse:

1. Regiondirektören får i uppdrag att leda ett samlat förändringsarbete för att säkerställa Region Gotlands långsiktiga ekonomiska balans och hållbarhet i både kvalitet och arbetsmiljö. Arbetet ska inkludera en översyn av uppdrag, kostnadsstrukturer och verksamhetens omfattning, och ske i nära samverkan med medarbetare, fackliga organisationer och invånare. Uppdraget ska resultera i en långsiktig plan för framtidens organisation som ska vara väl förankrad och byggd på tillit, ansvar och utveckling.
2. Regiondirektören får i uppdrag att ta fram en långsiktig plan för skolstrukturen på Gotland som stärker kvaliteten i undervisningen, skapar trygghet för familjer och gör det mer 5 (5) attraktivt att arbeta i skolor på hela Gotland. Planen ska bygga på tidig dialog med föräldrar, medborgare och medarbetare, samt anpassas efter förändrade elevunderlag och pröva nya arbetssätt och samordnade lösningar. Beslutsunderlaget ska vila på en bred samhällsanalys där både barns behov, kvaliteten i undervisningen och Gotlands långsiktiga utveckling vägs in.

Johan Malmros (C) yrkar bifall till Centerpartiets, Kristdemokraternas och Liberalernas båda yrkanden om uppdrag.

Meit Fohlin (S) yrkar avslag till Centerpartiets, Kristdemokraternas och Liberalernas båda yrkanden om uppdrag.

Ordförande ställer proposition på Centerpartiets, Kristdemokraternas och Liberalernas yrkanden om uppdrag och finner att de avslås.

Uppdrag från V

Vänsterpartiet yrkar att regionstyrelsen beslutar om följande åtta uppdrag:

1. Att Region Gotland, med stöd av Skolinspektionens granskningar, utreder vad som behövs i organisationen som helhet för att förstärka arbetet med tidiga insatser och särskilt stöd till barn och elever.
  2. Att Region Gotland utreder hur förskoleorganisationen kan stärkas vad gäller förebyggande och tidiga insatser trots minskande barnantal och beaktande av god geografisk spridning.
  3. Att Region Gotland utreder hur skolorganisationen ska se ut så att man på bästa sätt når de pedagogiska målen för alla gotländska barn och stärker arbetet med förebyggande och tidiga insatser trots minskande elevantal med beaktande av en god geografisk spridning.
  4. Att Region Gotland utreder hur samarbetet mellan förskola, grundskola, socialtjänst och sjukvården ska utvecklas. Inte minst hitta bra former för stöd till familjer som behöver det för att barnen ska nå skolans kunskapsmål och god hälsa.
  5. Att Region Gotland utreder hur en förstärkt grundbemanning skulle kunna införas inom de verksamheter som har höga sjuktal.
  6. Att Region Gotland tar fram en modell för att öka medarbetarna och chefernas delaktighet i frågor om verksamhetsplanering och schemaläggning.
  7. Att Region Gotland tar fram en plan för att komma till rätta med löneskillnader mellan kvinnodominerade och mansdominerade yrken inom samma basintervall. Att planen ska börja med de yrkesgrupper som idag har de lägsta lönerna.
  8. Att Region Gotland utreder hur en barnkultursamordnartjänst skulle kunna utformas med fokus på barnkulturgarantin och förebyggande och hälsofrämjande arbete för barn genom konst och kultur.
-

Saga Carlgren (V) yrkar bifall till Vänsterpartiets samtliga yrkanden om uppdrag.

Maya Arfvidson (MP) yrkar bifall till Vänsterpartiets uppdrag nummer 8.

Oscar Lindster yrkar avslag till Vänsterpartiets uppdrag nummer 8.

Meit Fohlin (S) yrkar avslag till Vänsterpartiets yrkanden om uppdrag nummer 1-6 och 8.

Meit Fohlin (S) yrkar med instämmande av Maya Arfvidson (MP), Johan Malmros (C), Eva Ahlin (C) och Andreas Unger (M) bifall till Vänsterpartiets uppdrag nummer 7.

Ordförande ställer proposition på Vänsterpartiets yrkande gällande uppdrag nummer 7 och finner att det bifalls.

Ordförande ställer proposition på Vänsterpartiets yrkande gällande uppdrag nummer 1-6 och 8 och finner att dessa avslås.

Beslutsunderlag

Plankalkyl 2026–2027 2025-10-03

Kompletterande beredningsunderlag till budget 2026–2028, 2025-09-26

Finansförvaltningsbudget för 2026 samt plan 2027–2028

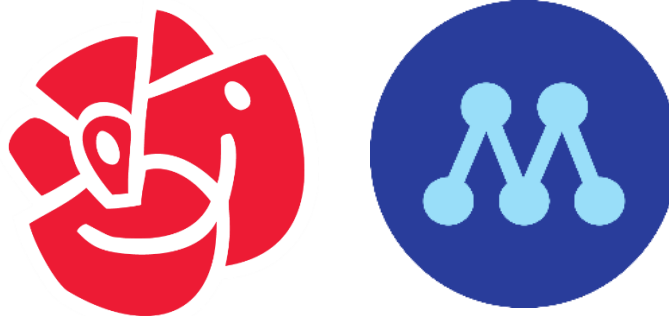
Regionstyrelseförvaltningens tjänsteskrivelse 2025-10-14

Höstbudget 2026

Trygghet, tillväxt och välfärd

**Socialdemokraterna och Moderaternas
förändringar i budget 2026**

Innehållsförteckning

Inledning	3
Förändringar i höstbudget.....	3
Budgetposter som tillkommer i och med höstens avstämning	3
Strategisk process, ö-lägesfaktorer och kommunikationer	3
Friluftssamordnare	4
Konstmuseet	4
Valnämnden	4
Uppdrag	4
Tätortsprioriterad utveckling tillsammans med invånarna.....	4
Demokrati och dialog.....	5
Fastighetsbestånd	5
Förebyggande insatser	6
Bassäng för rehab	6
Regionalt utvecklingsråd	7
Driftbudget 2026	8

Inledning

Mycket av det vi utgick från i budgeten som antogs i juni gäller fortfarande. Vi befinner oss i en orolig tid, med krig i Europa och ett osäkert säkerhetspolitiskt läge där Gotlands strategiska roll är tydlig. Den politiska och ekonomiska utvecklingen i omvärlden, inte minst i USA, skapar fortsatt oro vilket påverkar både Sverige och Gotland.

Efter flera år med ekonomiska utmaningar i landets kommuner och regioner väntas 2026 bli ett mer normalt år, även om Sverige fortfarande befinner sig i lågkonjunktur. Skatteunderlaget ökar långsamt, samtidigt som pensionskostnaderna kommer att sjunka till mer normala nivåer.

Region Gotland har över tid gjort goda resultat. Genom att avsätta medel till vår resultatutjämningsreserv – en ekonomisk buffert där vi lagt undan pengar under goda tider för att kunna hantera sämre – står vi relativt starkt när ekonomin nu gradvis stabiliseras.

Samtidigt går återhämtningen långsammare än väntat. Den svagare utvecklingen i svensk ekonomi påverkar kommunsektorn, vilket för Gotlands del innebär lägre skattekraft än vad som beräknades i prognosen från juni. Det tidigare budgeterade resultatet på 75 miljoner kronor justeras nu ned till 57 miljoner kronor efter höstens skatteprognoser. Efter de satsningar som föreslås i denna höstbudget uppgår det nya budgeterade resultatet till 52 miljoner kronor (se sid 7. Driftbudget 2026).

Förändringar i höstbudgeten

De beslut och prioriteringar som antogs i vårens budget ligger kvar (se bilaga 1). Det är avgörande för Region Gotlands verksamheter att ha stabila planeringsförutsättningar. Därför gör vi inom majoriteten så få förändringar som möjligt i höstbudgeten.

År 2026 blir det första året sedan 2017 utan ett generellt effektiviserings- eller besparingskrav. Trots ett något försämrat ekonomiskt läge vill vi ge våra verksamheter lugn och arbetsro, samt möjlighet att fokusera på utveckling och kvalitet snarare än nya besparingar.

Samtidigt finns obalanser i vissa verksamheter som fortsatt behöver jobbas med för långsiktigt hållbar ekonomi. Det målmedvetna arbete alla nämnder och verksamheter gjort har också spelat stor roll för att nu ha en positiv prognos för Region Gotlands ekonomi 2025. Det ger bra förutsättningar framgent.

Satsningar i höstbudgeten

Strategisk process, ö-lägesfaktorer och kommunikationer

Region Gotland har samarbetat med OECD för att stärka kunskapen om ö-lägets särskilda förutsättningar. Det senaste arbetet är EU-finansierat, där Gotland deltar tillsammans med Öckerö, Grekland och Kroatien. Samtidigt fortsätter arbetet: EU arbetar fram en strategi för öar och regeringen har tillsatt en särskild utredning som syftar till att utveckla regional- och landsbygdspolitik, även kallat SVESAM¹. Parallellt ser vi att EU-kommissionens förslag till långtidsbudget innebär förändringar i de regionala utvecklingsmedlen med minskat fokus på platsbaserade anpassningar. Det påverkar den regionala utvecklingen och ställer högre krav på oss lokalt.

I samband med detta behöver Region Gotland fortsätta det strategiska arbetet med målet om en

---

¹Regeringskansliet (2025). *Ökad tydlighet, stärkt samverkan – förutsättningar för framtiden utvecklingspolitik (SOU 2025:85)*. Stockholm: Statens offentliga utredningar

tydlig svensk ö-politik. På Gotland är vi mer beroende av kommunikationer som flyg och färja än någon annan region. Tillgängligheten och kostnaden att ta sig till och från ön är avgörande faktorer som påverkar Gotlands regionala utveckling, beredskap och konkurrenskraft.

Därför satsar vi 1,25 miljoner kronor under 2026 och lika mycket under 2027, för att samordna och stärka Region Gotlands arbete med ö-frågan. Projektet (2026-2027) syftar till att lyfta våra utmaningar med höga färjepriser, vårt dubbla uppdrag som kommun- och region med sjukvårdsansvar och vårt strategiska läge utifrån ett beredskapsperspektiv.

- 1,25 miljoner kronor till strategiskt arbete för ö-läget.

Friluftssamordnare

Sedan 2012 har Sverige haft formulerade mål för friluftspolitiken. Region Gotland har under senare år stärkt sitt arbete genom 8 stora projekt som omsatte 17 miljoner kronor och som engagerade gotlänningar över hela ön. Vi har även – tillsammans med Länsstyrelsen – tillsatt ett friluftsråd, där vi och civilsamhället har en sektorsövergripande plattform för samhandling. Inom ramen för rådet har vi gjort en GAP-analys för vägval framåt. För att fortsätta insatserna med att stärka det friluftsförande arbetet och ta tillvara på investerade medel såväl som lokalt engagemang, tillsätter vi 600 000 kronor för en friluftssamordnare.

- 600 000 kronor för en friluftssamordnare.

Konstmuseet

Gotlands Museum har kommit långt i planerna kring utveckling av om- och tillbyggnad av konstmuseet. Byggnaden på S:t Hansgatan är stängd sedan 2019 på grund av omfattande renoveringsbehov, samtidigt som Region Gotland enligt kulturplan (2025–2028) att vi ska ha ändamålsenliga lokaler. Totalt äskas 6,4 miljoner kronor utöver de 2,9 miljoner kronor som Region Gotland ger till Konstmuseets verksamhet, men på grund av det ekonomiska läget kan regionen inte fullt ut möta äskandet. Vi ser dock behovet och kan tilldela 1,5 miljoner kronor.

- 1,5 miljoner kronor till Kultursamverkansmodellen och Gotlands Fornvänner.

Valnämnden

Under 2026 genomförs val till riksdag, region och kommun (endast till riksdag och region på Gotland). Valnämnden ansvarar för planering och genomförande av valet på Gotland, inklusive bemanning av röstmottagare, utbildning, vallokaler och säkerställande av tillgänglighet och korrekt hantering av röster. Eftersom valår medför högre kostnader än ett normalt verksamhetsår, förstärks nämndens budget.

- 1,76 miljoner kronor under 2026 för genomförande av val till riksdag och region.

Utredningar/uppdrag

Tätortsnära utveckling tillsammans med invånarna

Det regionala utvecklingsuppdraget handlar bland annat om att arbeta med utveckling utifrån geografi, att sprida utveckling och att stärka platser utifrån läge och behov. Region Gotland är bra på att jobba platsbaserat utifrån ö-läget och gentemot fastlandet. Det finns däremot potential att utveckla och förbättra det platsbaserade arbetet på Gotland.

Gotland är en stor kommun. Det finns inga grannkommuner och invånarna bor dessutom väldigt utspritt över hela ön. En stor del av Region Gotlands utvecklingsbaserade aktiviteter och

investeringar sker i Visby med omnejd. Det finns emellertid en rad tätorter på ön där Region Gotland behöver stärka och samordna utvecklingen. För att göra det på ett så bra sätt som möjligt behöver befolkningen på dessa platser involveras.

Region Gotlands engagemang i tätorterna behöver nu synliggöras, samordning kring utveckling i tätorterna måste stärkas och medborgare behöver involveras och görs viktiga. Vårt mål är att fler tätortsbor ska kunna se och ta del av utvecklingen i sitt närområde och i högre grad än idag känna sig sedda och lyssnade på. Det är avgörande att gotlänningar i högre grad upplever och förstår att något händer nära där man bor. Därför ger vi följande uppdrag:

- Regiondirektören får i uppdrag att ta fram minst tre förbättringsförslag som är möjliga att genomföra under 2026 i tätorterna Slite, Hemse, Roma, Klintehamn, Burgsvik och Fårösund. Barn, ungas och barnfamiljers villkor i tätorterna bör särskilt beaktas. Denna del av uppdraget ska återrapporteras senast i februari 2026.
- Utifrån uppdraget som ligger kring platsbaserad landsbygdsutveckling enligt byggsam-modell får Regiondirektören i uppdrag att återkomma med en årlig förbättringsplan för tätorterna. Den ska ha sin utgångspunkt i lokala behov och förutsättningar och ta tillvara boendes och civilsamhällets tankar, viljor och ambitioner kring platsen. Denna del av uppdraget ska återrapporteras senast till BAS 2026.
- GotlandsHem får i uppdrag att ta fram minst två förbättringsförslag som är möjliga att genomföra under 2026 i mer socialt utsatta bostadsområden. Arbetet ska ta sin utgångspunkt i de lokala behoven och förutsättningarna och gärna ske i dialog med boende. Uppdraget ska återrapporteras senast i februari 2026.

Demokrati och dialog

Gotland har ett starkt civilsamhälle och en trygg befolkning med stort lokalt engagemang. Samtidigt är befolkningen och tätorter spridda över hela ön med långa avstånd sinsemellan. Vid dialoger når Region Gotland i hög grad ut - men ofta alltid till samma aktörer. En grupp som Region Gotland ständigt har svårt att nå är barn och unga samtidigt som det finns massor av barn och unga i Region Gotlands olika verksamheter varje dag. Barn och ungas initiativ behöver tas tillvara på ett annat sätt än idag.

Samtidigt ser vi, i till exempel i polisens senaste Trygghetsmätning, att bara 35% av gotlänningarna anser att Region Gotland bryr sig om sådant som påverkar i deras närområde. Det är en alltför låg siffra och det behövs nu insatser för att öka denna. Region Gotland behöver i högre grad finnas närmare människors vardag.

Den demokratiutvecklare Region Gotland tidigare hade finns inte kvar vilket gör att vi behöver hitta rätt väg framåt för att få ökad kraft i demokratiarbetet. Region Gotland genomför idag dialoger men saknar idag ett strategiskt, långsiktigt och framför allt uthålligt arbete för att medvetet inkludera fler och utveckla gotlänningars möjlighet att påverka. För att utveckla det demokratiska arbetet är det viktigt att ständigt jobba med att föra människor närmare samhälle, kommun och region, inflytande och utveckling. Därför ger vi följande uppdrag:

- Regiondirektören får i uppdrag att ta fram förslag på hur Region Gotland ska få ökad kraft i arbetet kring demokrati och dialog med särskilt fokus på lokalt boende, barn och unga. Uppdraget kan ta utgångspunkt i strukturer som finns och samverkan med civilsamhället uppmuntras. Vidare ska Policy för medborgardialog ses över för att få mer systematiska arbetssätt som leder till förändring för dem vi är till för. Uppdraget återrapporteras till BUB 2026.

Fastighetsbestånd

Arbetet med att stärka Region Gotland som koncern med tätt samarbete med våra hel- och delägda bolag har betonats under mandatperioden. Det gör att vi har kvalitetssäkrat styrning, ledning och uppföljning. Samtidigt bildar vi en ny struktur kring våra bolag med ett moderbolag som tydligt knyts till regionledningen och den politiska nivån. Utifrån det vill vi undersöka fördelar och nackdelar för att hela eller delar av Region Gotlands fastighetsbestånd bör finnas som bolag i den koncernen. Därför ger vi följande uppdrag:

- Regiondirektören får i uppdrag att utreda fördelar och nackdelar med att placera hela eller delar av Region Gotlands fastighetsbestånd i bolag inom Region Gotlands planerade bolagskoncern. Uppdraget återrapporteras till BAS 2026.

Stadsfest

De allra flesta kommuner har någon form av stadsfest med bland annat gratiskonserter och evenemang för medborgarna. Region Gotland har också en del sådant riktat till unga inom ramen för ung kultur och det finns stora evenemang som berikar staden och gotlänningarna. Samtidigt är Gotland genom sin attraktivitet en plats där konserter allt som oftast sker på marknadens villkor med dyra biljetter.

Gotlänningarna har låga löner och många barn, unga och familjer har inte ekonomiska möjligheter att gå på konserter. I somras ordnade Region Gotland, i samband med Hansedagarna, gratiskonserter på scenen i Almedalen. Det var mycket uppskattade med många barn och unga i publiken. Utifrån det och i samband med utvecklingen av ny organisation kring destinationsarbetet finns en ambition att motsvarande gratiskonserter kan bli årligen återkommande, gärna i samverkan med näringsliv och dess organisationer. Därför ger vi följande uppdrag:

- Regiondirektören får i uppdrag att se över hur och när på året en stadsfest eller liknande med gratiskonserter och evenemang för i första hand barn och unga kan bli en årlig återkommande happening. Uppdraget återrapporteras senast februari 2026.

Bassäng för rehab

Just nu byggs ett nytt badhus i Visby samtidigt som vi utreder utvecklingen av Korpen-området. På Korpen har vi idag en bassäng för rehab med stor tillgänglighet för olika patientföreningar. Framåt behöver vi hitta var och hur patient- och rehabbad ska säkerställas. Därför ger vi följande uppdrag:

- Regiondirektören får i uppdrag att, i samverkan med berörda förvaltningar, utreda förutsättningar och föreslå lösningar för att på lång sikt säkerställa behovet i Visbyområdet för de patientföreningar som är på Korpen.

Regionalt utvecklingsråd

Det regionala utvecklingsrådet finns till för att säkerställa strategisk samverkan på högsta nivå för Gotlands bästa intressen. Det regionala utvecklingsrådets uppdrag är att främja arbetet med att nå målen i den regionala utvecklingsstrategin Vårt Gotland 2040 och verka för samsyn och ett effektivt, regionalt utvecklingsarbete.

Det regionala utvecklingsrådet leds av Region Gotland. Regionstyrelsens ordförande är ordförande och sammankallande i rådet. I rådet ingår politiker från det regionala utvecklingsutskottet, regiondirektör, landshövding och länsråd från Länsstyrelsen i Gotlands län, rektorsrådet vid Uppsala universitet Campus Gotland, chef för Arbetsförmedlingen Gotland, regementschef vid Gotlands regemente och två representanter från näringslivsorganisationerna som samverkar inom näringslivsberedningen.

Rådet möts minst fyra gånger per år. Till rådet finns en beredningsgrupp där Region Gotland, Länsstyrelsen och Uppsala universitet deltar. Region Gotland, avdelningen Regional utveckling är sekretariat. Regionala utvecklingsrådet är det överordnade samverkansrådet och en del i en större samverkansstruktur där Forum för social välfärd och Forum för tillväxt, klimat och energi också ingår.

Utöver regionalt utvecklingsutskott träffas Region Gotland, Länsstyrelsen och Uppsala Universitet Campus Gotland för att diskutera strategiska frågor, exempelvis världsarvsfrågor, de blåa frågorna och kommunikation samt infrastruktur i flera olika forum. Istället för att ha flera olika strategiska forum kan en möjlighet vara att samla dem i ett. Därför ger vi följande uppdrag:

- Regiondirektören får i uppdrag att utreda möjligheterna att nyttja det Regionala utvecklingsrådet för frågor som idag hanteras inom andra strategiska forum och återkomma med ett förslag senast 15 december 2025.

Driftbudget 2026 (mnkr)	Budgetbeslut jun	Budgetavstäm.
Personalkostnadskompensation		
Generell personalkostnadskompensation 3 %	130.0	130.0
Summa personalkostnadskompensation	130.0	130.0
Resursfördelningsmodeller		
Resursfördelningsmodell BUN	-25.4	-25.4
Resursfördelningsmodell GVN	20.4	20.4
Resursfördelningsmodell SON	29.2	29.2
Resursfördelningsmodell HSN	56.6	56.6
Summa resursfördelningsmodell	80.8	80.8
Externa avtal och interna prishöjningar		
Externa avtal	44.3	44.3
Interna priser regionstyrelseförvaltningen	5.4	5.4
Interna priser teknikförvaltningen (försörjningsavdelningen)	3.6	3.6
Förändring internhyra (3,6 %)	16.2	16.2
Driftskostnader exploatering	1.1	1.1
Summa externa avtal och interna priser	70.6	70.6
Ramtillskott		
Utveckling AI	0.50	0.50
IT	4.00	4.00
Drift Hemse och Slite ishall	1.50	1.50
Drift och hyra fritidsanläggningar	0.50	0.50
Energicentrum/rådgivning	0.16	0.16
Antagande och implementering av nytt stödsystem på fritidsområdet	3.15	3.15
Verksamhetsstöd för genomförande av Island Games 2031	0.70	0.70
Finansiering arbetsmodell för landsbygdsutveckling	0.90	0.90
Näringslivsanslag	3.90	3.90
Implementering av digital inflyttarservice och gotland.com i ordinarie verksamhet	1.00	1.00
Räddningstjänsten	3.00	3.00
Särskild kollektivtrafik	5.00	5.00
Uökade resurser exploatering och ökat bostadsbyggande	1.60	1.60
Skötsel av klintkanten Visby innerstad	0.30	0.30
Kapitalkostnader samhällsprojekt	9.00	9.00
Bygglov - effektivitet och förstärkning	3.00	3.00
PM10 och alkoholhantering	1.00	1.00
VA-rådgivare	0.40	0.40
Exploatering och samhällsbyggnad	7.70	7.70
Förstärkning till förskolan	7.90	7.90
Grundskola inkl. anpassad skola	13.00	13.00
Barn- och elevhälsan	1.40	1.40
Säkerhet och beredskap, samt skolorganisationen	1.00	1.00
Skolbibliotek	2.50	2.50
Folkhögskolan Enter	0.70	0.70
Insättande av stödboende – skadligt bruk och beroende	9.40	9.40
Avhopparverksamhet	2.00	2.00
Nytt journalsystem - kvalitet i införande	10.00	10.00
Hyra havspaviljongen	10.40	10.40
Satsningar efter budgetavstämning		
Friluftssamordnare		0.60
Valnämnd		1.76
Fokus Ö-politik och kommunikationer		1.25
Konstmuseet förprojektering		1.50
Summa ramtillskott	105.6	110.7
Reavinster och exploatering	-20.0	-20.0
Summa förändring budget 2026	367.0	372.1
Budgeterat resultat 2026	75	52

Gotlands framtid

**kräver ordning i ekonomin,
arbetsmiljön och välfärden.**

Budget 2026 för Region Gotland, justerat
efter budgetavstämning

Centerpartiet
Kristdemokraterna
Liberalerna

De utmaningar för Region Gotland som vi pekade på i våras kvarstår efter höstens budgetavstämning. Den snabbt växande låneskuld har inte hejats. Visserligen har underskotten i nämnderna bromsats något, mycket tack vare kortsiktiga statsbidrag, men en fortsatt lågkonjunktur gör samtidigt att utsikterna inför 2026, 2027 och 2028 ser sämre ut än i våras.

Det nuvarande politiska styret fortsätter att inta en roll som offer för omständigheter utanför deras kontroll, och fortsätter att spendera pengar som inte finns.

Vi står fast vid en återhållsam investeringsbudget, där behovet av att hålla igen för att inte låneskulden ska dra iväg är ännu tydligare nu än tidigare. Med nuvarande investeringsnivå och prognostiserade resultat kommer låneskulden att vara runt tre miljarder 2028, vilket är en helt ohållbar nivå. Samtidigt har vi stora behov, inte minst gällande VA-utbyggnad, varför noggrann prioritering blir nödvändigt.

Trots den ekonomiska situationen måste satsningar göras på välfärdens kärna. Därför kvarstår de budgetförstärkningar som föreslogs i våras. Den enskilt största satsningen i budget är totalt 34,5 mkr kronor på skolan för att skapa förutsättningar för alla elever att klara skolan, och bygga en skolorganisation som håller mer än några år.

	Driftbudget 2026 (mnkr)		
		Budgetförslag juni	Budget- avstämning
	Personalkostnadskompensation		
	Generell personalkostnadskompensation 3 %	130.0	130.0
	Summa personalkostnadskompensation	130.0	130.0
	Resursfördelningsmodeller		
	Resursfördelningsmodell BUN	-25.4	-25.4
	Resursfördelningsmodell GVN	20.4	20.4
	Resursfördelningsmodell SON	29.2	29.2
	Resursfördelningsmodell HSN	56.6	56.6
	Summa resursfördelningsmodell	80.8	80.8
	Externa avtal och interna prishöjningar		
	Externa avtal	44.3	44.3
	Interna priser regionstyrelseförvaltningen	5.4	5.4
	Interna priser teknikförvaltningen (försörjningsavdelningen)	3.6	3.6
	Förändring internhyra (3,6 %)	16.2	16.2
	Driftskostnader exploatering	1.1	1.1
	Summa externa avtal och interna priser	70.6	70.6

	Ramtillskott		
RS/RSF	AI-lösning central	0.50	0.50
RS/RSF	Ökade kapitalkostnader IT-säkerhet	2.00	2.00
RS/RSF	Drift ishallar Hemse och Slite	1.50	1.50
RS/RSF	Energicentrum (rådgivning)	0.20	0.20
TN	Särskild kollektivtrafik	2.00	2.00
TN	Utökade resurser exploatering och ökat bostadsbyggande	1.60	1.60
TN	Kapitalkostnader samhällsprojekt	8.00	8.00
MBN	Plan och geografisk information	2.00	2.00
MBN	VA-rådgivare	0.40	0.40
MBN	Trainees inom samhällsbyggnadsprocessen	0.60	0.60
BUN	Barn- och elevhälsan	1.40	1.40
BUN	Säkerhet och beredskap	0.50	0.50
BUN	Statsbidrag, skolbibliotek (2,487 mnkr, finansieras av generellt stadsbidrag)	2.50	2.50
BUN	Utökat landsbygdsstöd	15.00	15.00
BUN	Nedtrappning minskat elevantal	5.00	5.00
BUN	Utökat stöd till elever och förebyggande arbete	10.00	10.00
GVN	Barn- och elevhälsan	0.60	0.60
SON	Inrätta stödboende skadligt bruk o beroende (förändrad lagstiftning).	4.00	4.00
SON	Underfinansiering av LSS-verksamheten	15.00	15.00
SON	Förebyggande och hälsofrämjande arbete	5.00	5.00
HSN	Ramtillskott	30.00	30.00
RSF	Tillsättande av friluftssamordnare	1.0	0.6
RSF	Antagande och implementering av nytt stödsystem på fritidsområdet	3.15	3.15
RSF	Verksamhetsstöd för genomförande av Island Games 2031	0.7	0.7
RSF	Finansiering arbetsmodell för landsbygdsutveckling	0.9	0.9
RSF	Beslut om verksamhetsbidrag ur näringslivsanslaget och näringslivsanslagets totala	3.9	3.9
RSF	Implementering av digital inflyttarservice och gotland.com	1.0	1.0
	Summa ramtillskott*	118.5	118.1
	Förändringar efter BAS		
	Valnämnd		1.76
	Fokus ö-politik och kommunikationer		1.25
	Konstmuséet förprojektering		1.5
	Summa övriga förändringar	0.0	4.51

	Reavinster och exploatering	-20.0	-20.0
	Summa förändring budget 2026	379.9	384.0
	Resultat före beredning/ budgetavstämning	147	57
	Avsatt för utökning i resultatplanen (personalkostnadskompensation, prisökningsreserv, resursfördelning, ramjustering)	295	367
	Budgeterat resultat 2026	63	40
	Påverkan på Region Gotlands finansiella mål		
	Resultatmål 2 % 2026 = 148 mnkr		
	Avvikelse från resultatmål	-85	-108

Förslag till uppdrag i samband med budgetavstämningen

För att kunna komma ur dagens oönskade ekonomiska läge, arbetsmiljöproblem och kvalitetsbrister i vissa verksamheter krävs strukturella förändringar, reformer av arbetssätt och ett synsätt som präglas av utveckling och ständiga förbättringar.

Uppdrag 1

Säkra framtidens välfärd med en ekonomi i långsiktig balans

Strukturerad styrning och stark ekonomi

Att år efter år spara 1% rakt över linjen är inte effektivt. Osthyvelprincipen ger inte de effekter som krävs, utan skapar snarare arbetsmiljöproblem och oro i organisationen. Vi behöver prioritera klokare. Kostnader, uppdrag och strukturer ska granskas för att förstå vad som kan göras annorlunda. Uppdraget innebär en översyn över vad regionen gör – det obligatoriska och det frivilliga.

En lyssnande och inkluderande förändringsprocess

Vi vill att det lokala förändringsarbetet leds tillsammans med medarbetare, fack, civilsamhälle och invånare. Det ska vara begripligt, förankrat och byggt på tillit.

En långsiktig plan för framtidens organisation

Vi behöver en plan för hur Region Gotland ska klara vårdens behov, kompetensförsörjningen, befolkningens åldrande och teknikens möjligheter. Planen ska vara förankrad i verkligheten, men också bära en idé om framtiden. Det här handlar inte bara om att ta sig igenom detta, utan om att utveckla.

Uppdrag

Regiondirektören får i uppdrag att leda ett samlat förändringsarbete för att säkerställa Region Gotlands långsiktiga ekonomiska balans och hållbarhet i både kvalitet och arbetsmiljö. Arbetet ska inkludera en översyn av uppdrag, kostnadsstrukturer och verksamhetens omfattning, och ske i nära samverkan med medarbetare, fackliga organisationer och invånare. Uppdraget ska resultera i en långsiktig plan för framtidens organisation som ska vara väl förankrad och byggd på tillit, ansvar och utveckling.

Uppdrag 2

En likvärdig och hållbar skolstruktur för hela Gotland

Prognoser pekar på kraftigt minskade elevkullar de närmaste tio åren, och samtidigt backar skolan på Gotland kvalitetsmässigt. För att garantera kvalitet för varje elev i den gotländska skolan behöver vi vara beredda på förändringar och anpassningar. Vi behöver kunna skala upp och skala ner med varsamhet med dialog och förankring.

Ett nytt sätt att tänka om skola på landsbygden

Alla skolor måste inte ha samma struktur. I vissa fall kan det fungera med F-5-lösningar, i andra med delvis samundervisning, digitalt förstärkt undervisning eller varianter av distansundervisning. Vi vill se flexibla modeller där skolan kan samverka med andra delar av samhällsservicen så att resurser utnyttjas bättre och bygden stärks. Vi behöver också hitta sätt att skapa en bra arbetsmiljö och attraktivitet att jobba på mindre skolor.

Långsiktighet för skolan - trygghet för familjer

Vi vill arbeta med ett ta fram långsiktiga planer för skolor i dialog med medborgarna. Att hela tiden leva under hot om nedläggning skapar inga bra skolor. Att upprätta långsiktiga hållbara planer för skolorna skapar trygghet för de som bor och verkar i olika delar av Visby, i våra tätorter, på landsbygderna och på Gotland som helhet. Att visa på hur varje skola ska utvecklas ger både tydlighet och långsiktig hållbarhet för familjer och för skolans personal.

Föräldrar och medarbetare måste kunna veta vad som gäller. En plan behöver naturligtvis successivt anpassas efter verkligheten, men det behöver göras med alla faktorer i åtanke.

Samordning av resurser och kompetens

Små skolor ska inte bära hela kostnaden för särskilt stöd eller specialpedagogik. Vi föreslår att Region Gotland inrättar lokala nav där spetskompetens samlas och kan vara tillgänglig även för mindre enheter. I uppdraget ingår även att se på möjligheten till särskilda undervisningsgrupper under resursskolan för de eleverna med störst behov av stöd, t.ex. elever med autism, för att skapa större likvärdighet över ön.

En ärlig och bred samhällsanalys

Vi vill att beslut om förändringar i skolstruktur inte enbart grundas ensidigt på kostnader i barn- och utbildningsnämndens budget. Vi är inte betjänta av stuprörstänk och suboptimering. En större samhällsekonomisk helhetssyn krävs, där man också väger in samhällseffekter: hur påverkas social sammanhållning, inflyttning, pendling, fastighetsvärden, arbetsmarknad och folkhälsa av att en skola stängs? Det behövs ett bredare beslutsunderlag för att fatta kloka beslut. Ett utökat stöd för att kunna upprätthålla en skolstruktur som gynnar Gotlands utveckling behöver införas.

Uppdrag

Regiondirektören får i uppdrag att ta fram en långsiktig plan för skolstrukturen på Gotland som stärker kvaliteten i undervisningen, skapar trygghet för familjer och gör det mer

attraktivt att arbeta i skolor på hela Gotland. Planen ska bygga på tidig dialog med föräldrar, medborgare och medarbetare, samt anpassas efter förändrade elevunderlag och pröva nya arbetssätt och samordnade lösningar. Beslutsunderlaget ska vila på en bred samhällsanalys där både barns behov, kvaliteten i undervisningen och Gotlands långsiktiga utveckling vägs in.

Vänsterpartiets budget för Region Gotland 2026

justerad efter BAS oktober 2025

*”Barn och unga på Gotland ska inte behöva betala för
regeringens och Sverigedemokraternas svek
– det får vi vuxna göra!”*

**Vi höjer skatten.
För barnens skull!**

Innehållsförteckning:

- 1. Inledning**
- 2. Förskola och skola**
- 3. Folkbildning och utbildning för vuxna**
- 4. Kultur och fritid**
- 5. Kollektivtrafik och färdtjänst**
- 6. LSS**
- 7. Hälso- och sjukvård**
- 8. Uppdrag**
  - a. Framtidens förskola och skola
  - b. Medarbetares kunskap och engagemang
  - c. Löneskillnader på grund av kön måste bort
  - d. Utveckla konst och kultur för barn och unga
- 9. Tabell**
- 10. Investeringar**

1. Inledning

Liksom i förra årets budgetarbete präglas arbetet i år av en orolig omvärld som har en negativ inverkan på ekonomin i Sverige. Till det kommer minskade intäkter till följd av regeringens politik som systematiskt flyttar pengar från välfärden till annat. Trots att inflationen bromsat är hushållen hårt pressade av stigande kostnader för el, mat, medicin och annat som vi inte kan välja bort. Utöver det har Gotland stora ekonomiska utmaningar till följd av vårt öläge. Det är dyrt att inte kunna samarbeta och dela på kostnader med angränsande kommuner/regioner. Regeringen och Sverigedemokraterna måste kompensera Gotland för de extra kostnader vi har till följd av vårt öläge. När det inte sker och när våra kommunala verksamheter under lång tid finansierat underskottet i vården, behöver vi agera. Vi föreslår en skattehöjning med 50 öre för att se till att barn och unga inte längre betalar för regeringens svek genom nedskärningar i de verksamheter som riktar sig till dem. Detta ger 75 miljoner kronor varav 60 miljoner används till förskola och grundskola samt anpassad skola.

Även ur ett ekonomiskt perspektiv är det enda rätta att satsa på barn och unga. Det har forskats mycket kring de ekonomiska vinsterna som kommer till följd av tidiga och förebyggande insatser. Nilsson och Wadeskog (Barn och unga på Gotland 2009) har i sina beräkningar på vad ett socialt utanförskap kostar visat att när en person i 25-årsåldern går in i ett livslångt utanförskap blir kostnaden ungefär 10 miljoner kronor för samhället. Om personen dessutom blir kriminell blir kostnaderna för samhället betydligt större. De skriver bland annat:

"Även om prevention och rehabilitering är dyrt finns det få saker som är så dyrt som att låta utanförskapet fortgå. Det är inte bara omänskligt, det är ekonomiskt inte särskilt begåvat."

Nobelpristagaren i ekonomi, James Heckman, har gjort studier som visar på vinsten med att göra förebyggande insatser så tidigt som möjligt i en människas liv. Även med mycket försiktiga antaganden skulle ett genomtänkt stöd under de första levnadsåren ge en högre samhällsvinst än de flesta finansiella investeringar skulle gett. Vänsterpartiet menar att mot bakgrund av den forskning som finns är det ekonomiskt oförsvarbart att inte satsa. Vi ser därför hellre en skattehöjning än att låta barn och unga betala för kortsiktiga politiska beslut. Vi höjer skatten för våra barns skull.

Vår budget utgår från den budget som beslutades i regionfullmäktige i våras och våra satsningar är alltså utöver redan beslutad budget.

2. Förskola och skola

När det gäller verksamheter riktade till barn och unga står vi inför stora förändringar till följd av den demografiska utvecklingen här på Gotland. Vi har kraftigt minskade barnkullar att vänta framöver vilket kommer att göra att förskola och skola förlorar resurser genom resursfördelningsmodellen. Det är och kommer att bli en tuff omställning för både förskolan och grundskolan och det är därför viktigt att den omställning som behöver göras, görs varsamt och med fokus på kvalitet i verksamheterna och med hänsyn till personalen. För detta behövs en långsiktig och hållbar plan. Vänsterpartiet vill se att en noggrann utredning görs och att den mynnar ut i en plan som i flera steg redogör för hur omställningen ska gå till med bibehållen kvalitet i verksamheterna och med omsorg om personalen.

Det görs mycket bra i den gotländska skolan och vi ser ändå att för få elever når målen för sina respektive årskurser. Allt för många lämnar grundskolan utan gymnasiebehörighet och allt för många går ur gymnasiet utan gymnasieexamen. Många elever har problematisk skolfrånvaro och den siffran fortsätter att öka och krypa nedåt i åldrarna. De pengar styret tillför i sin budget kommer inte att räcka. Vi behöver fortsätta göra det som fungerar men också göra mer för att vända utvecklingen åt rätt håll. För att göra mer och bättre krävs resurser. Vänsterpartiet föreslår en skattehöjning för barnens skull.

Pengarna vill vi i första hand lägga på förskola och grundskola samt anpassad skola för att möjliggöra ökad kvalitet trots den stora omställning som kommer att krävas på grund av minskade elevantal. Bland annat behöver satsningar ske på kompetenshöjning för all pedagogisk personal när det gäller NPF-diagnoser och förebyggande och åtgärdande arbete kring problematisk skolfrånvaro. Vi vill också se fortsatt arbete kring samverkan mellan skola, socialtjänst och sjukvård med fokus på barnfamiljer som behöver stöd.

Att höja kompetensen hos pedagoger generellt är viktigt då fler elever än idag behöver få sina behov tillgodseda inom ramen för den ordinarie verksamheten och undervisningen. Det kommer alltid att vara klasslärare, ämneslärare, förskollärare och andra pedagoger som jobbar i barngrupper och klasser som har den första och största kontaktytan med barn och elever. De som möter barnen varje dag behöver få rätt förutsättningar att upptäcka varningssignaler i tid, att veta hur man anpassar olika situationer utifrån elevers olika behov, att ge stöd inom ramen för den ordinarie verksamheten/undervisningen och att bedöma när elevhälsan behöver kopplas in.

Satsningar:

• Förskola:	(S & M 7,9mnkr)	15 mnkr
• Grundskola och anpassad grundskola:	(S&M 13mnkr)	30 mnkr
• Barn och elevhälsan grundskolan:	(S&M 1,4 mnkr)	4 mnkr
• Kompetensutveckling pedagogisk personal i förskola och grundskola:		2 mnkr
• Skolskjutsar och specialskjutsar:		8,5 mnkr
• Barn- och elevhälsan gymnasiet		1 mnkr

3. Folkbildning och utbildning för vuxna

I ett föränderligt samhälle är möjligheten till lärande genom livet en nödvändighet. Yrkesutbildningar som gör att man kan ställa om mitt i arbetslivet ger den flexibilitet vårt samhälle behöver. Det är också viktigt att det finns möjlighet framåt för den som behöver en annan väg än den de flesta tar.

Regeringen har systematiskt försämrat förutsättningarna för folkbildningen. Det har man gjort till exempel genom att svika Folkhögskolan som ju är en skolform som når många av dem som behöver andra alternativ än till exempel gymnasium. Ett tydligt exempel är Enter på folkhögskolan i Hemse. Enter, som riktar sig till personer med npf-diagnoser, fyller en viktig funktion genom att fånga upp en grupp som inte alltid ges rätt förutsättningar inom gymnasieskolan.

Vänsterpartiet vill i stället ge förutsättningar för Folkhögskolan att både säkra och utveckla sin verksamhet. Viktiga utbildningar inom folkhögskolan har lagts ned de senaste åren. Livskraft som riktade sig bland annat till de som stått långt ifrån arbetslivet länge och Ella som var en världsunik musikutbildning för tjejer och icke-binära. Vi vill ge folkhögskolan möjlighet att växa och utvecklas igen. Vi har bland annat skrivit en motion kring hur Folkhögskolan skulle kunna utveckla sin verksamhet med gymnasiala yrkesutbildningar (yrkesvux) då folkhögskolans pedagogiska arbete kan bidra till att fler gotlänningar kan få en anställning.

Verksamheten Arbetsliv och etablering behöver ett tillskott för att kunna utveckla stöd som riktar sig till unga som inte går i skolan och står utanför arbetsmarknaden. Även här vill vi se satsningar då vi vet att det är både bättre och billigare när denna grupp fångas upp och slussas in i studier eller arbete.

Satsningar:

• Folkhögskolan	2 mnkr
• Arbetsliv och etablering	1 mnkr

4. Kultur och fritid

Tillgång till kultur och möjlighet till en meningsfull fritid för alla är grundstenar i ett välmående samhälle. I ekonomiskt utmanande tider finns det alltid risk att kultur och fritid kommer i andra hand. När hushållen är pressade är det kultur och fritid man kan skära ner på. Det går inte att avstå från mat på bordet men det går att avstå från fritidsaktiviteter. Men det räcker inte med mat i magen för att vi människor ska utvecklas och nå vår fulla potential. Vi behöver också mötas, uppröras, uppleva och uttrycka oss. När ekonomin ser ut som den gör idag blir det ännu viktigare att kommunerna tar ansvar för att det finns tillgång till kultur och meningsfull fritid för alla, oavsett storlek på plånboken. När kultur och bildning blir något som bara är tillgängligt enbart för en privilegierad elit är vi som samhälle illa ute.

Barn och ungas tillgång till kultur och möjlighet att utveckla sin kreativitet och skapande kan vara viktiga verktyg också ur ett förebyggande och hälsofrämjande perspektiv. Vänsterpartiet vill utveckla arbetet med konst och kultur för barn och unga så att det når de som annars riskerar ohälsa eller utanförskap. Vänsterpartiet förslår också att barnkulturgarantin förstärks för att alla barn på Gotland verkligen ska få möta professionell kultur flera gånger under sin uppväxt. Det ska inte spela någon roll vilken skola du går i, utan gälla alla barn. Därför avsätter vi en miljon för det arbetet.

Stödgivningen på kulturområdet har utretts och behoven av att stärka stöden för bland annat arrangemang och verksamhetsstöd för kulturorganisationer är stora. För att kunna genomföra det behövs pengar.

Biblioteken på Gotland har under flera år arbetat med en metod som kallas för "Bokstart" som syftar till att uppmuntra läsande hos familjer med de allra minsta barnen. Arbetet är mycket framgångsrikt och behöver kunna fortsätta. Inom ramen för bibliotekens verksamhet pågår också ett mycket viktigt arbete med att minska det digitala utanförskapet. Ju mer digitaliserat vårt samhälle blir desto svårare blir det för de människor som inte på egen hand har förutsättningar att ta sig an de digitala verktygen. Biblioteken är en viktig nyckel till att minska utanförskapet.

Den största satsningen på kulturområdet i vår budget är en satsning på ung kultur. Sedan några år tillbaka har Fenix ung kulturhus stått utan ändamålsenliga lokaler och behovet av en mötesplats för unga centralt i Visby lyfts allt oftare. Särskilt unga lyfter det behovet. Därför finns det med i vårt förslag till investeringsbudget som också överensstämmer med majoritetens.

Satsningar:

- Konst och kultur 3,2 mnkr
- Förstärkt driftsstöd konstmuseum (S & M 1,5mnkr) 2,9 mnkr
- Barnkultursamordnare med fokus på förebyggande och hälsofrämjande arbete 1 mnkr

5. Kollektivtrafik och färdtjänst

En bra kollektivtrafik som människor gärna väljer är en viktig pusselbit i ett hållbart samhälle. Det krävs att kollektivtrafiken både går ofta och tar dig snabbt dit du ska och att den känns prisvärd jämfört med andra transportslag. Vänsterpartiet tog för något år sedan fram alternativa taxor för månadskort och årskort i kollektivtrafiken. För att uppmuntra fler att göra kollektivtrafiken till en fast del av sina vardagstransporter behöver månadskort och årskort kosta mindre än de gör nu. Med vårt förslag skulle exempelvis månadskort för två zoner kosta 750kronor i stället för 1000 kronor som det kommer att göra 2026 med gällande taxa. Årskort för två zoner skulle kosta 6000 kronor i stället för 8000 kronor.

Den särskilda kollektivtrafiken på Gotland, där färdtjänsten ingår, är underfinansierad och det pågår ett arbete inom tekniska nämnden för att komma till rätta med underskottet. Hittills har flera av de förslag som tagits fram inneburit stora försämringar för de gotlänningar som använder färdtjänsten. Vi kan inte acceptera det. Färdtjänst är en rättighetslagstiftning som syftar till att personer som inte kan transportera sig på annat sätt ska ha samma rätt som andra att ta sig till arbete, fritidsintressen, familj och vänner med mera. Färdtjänsten på Gotland behöver utvecklas för att det ska vara möjligt. Därför satsar vi på färdtjänsten.

Satsningar:

- Särskild kollektivtrafik (färdtjänst mm) (S&M 5 mnkr) 8,5mnkr
- Sänkt pris i kollektivtrafiken samt bussiga kortet även i Visby 2 mnkr

6. Social hållbarhet

Under många år har LSS på Gotland varit underfinansierat. LSS är en rättighetslagstiftning och de som har rätt till insatser enligt LSS får det, oavsett hur budgeten ser ut. Men finns inte pengarna måste de i stället sparas i andra verksamheter inom socialnämndens område, exempelvis inom äldreomsorgen. Underfinansieringen av LSS-verksamheten orsakar besparingar i andra verksamheter samtidigt som pressen är hög att minska kostnaderna för insatser som gotlänningar har rätt till. Därför skjuter Vänsterpartiet till 20 miljoner till LSS.

En bra kvinnojoursverksamhet på Gotland är avgörande för att våldsutsatta kvinnor och barn ska få ett bra stöd. Mäns våld mot kvinnor och våld i nära relationer måste motverkas och hela samhället har ett ansvar för det. Där är bland annat socialtjänsten, polisen och sjukvården avgörande men även skolan har ett ansvar att arbeta framför allt förebyggande. När utsattheten väl är ett faktum måste stöd finnas och då är en kvinnojour ofta den första kontakten. I sårbara lägen i livet är det inte alltid så lätt att vända sig till en myndighet utan stödet måste finnas i andra former. Vänsterpartiet fick för ett par år sedan bifall i regionfullmäktige på en motion om att påbörja arbetet med en så kallad IOP (ideellt offentligt partnerskap) med en kvinnojour på Gotland och förra året fanns ett ärende till budgetberedningen om att gå vidare genom att också lägga pengar på arbetet. Detta valde Socialdemokraterna och Moderaterna bort och ingen förstärkning av kvinnojourernas förutsättningar har skett. Vänsterpartiet avsätter pengar till en IOP med Kvinnojouren Amanda.

Satsning:

• Underfinansiering av LSS-verksamheten	20 mnkr
• IOP med Kvinnojouren Amanda	250 tkr

7. Hälso- och sjukvård

Till följd av Gotlands öläge är kostnaderna för den vård vi har på ön betydligt högre än vad de hade varit om vi varit en region på fastlandet. Vi är utlämnade åt oss själva och kan inte effektivisera genom att samverka, samarbeta och dela på kostnader med angränsande regioner. På grund av vårt geografiska läge måste vi ha flera vårdkedjor som vi inte hade behövt annars. Vi behöver också ha en högre kapacitet då vi inte kan räkna med hjälp från en närliggande region i ett krisläge. De kostnader som kommer enbart till följd av öläget uppgår till mellan 300 och 600 mkr per år. Mot bakgrund av det är det alldeles uppenbart att staten behöver införa ett ötillägg anpassat för våra helt unika förutsättningar. Vi gör en del satsningar i vår budget men dessa ligger i huvudsak på områden som kommer att kosta oavsett om vi lägger pengar på dem eller ej.

Tandvården på Gotland är just nu i ett mycket dåligt läge. Gotlänningarna har givetvis rätt till samma vård som övriga svenskar men just nu är verkligheten en annan. Här behöver vi ha en beredskap för att skjuta till de resurser och åtgärder som krävs för att komma till rätta med problemen.

Satsning:

• Ökade kostnader sjukvård	7 mnkr

8. Uppdrag

A. Skola och förskola med fokus på barn och elever

Skolan på Gotland, inte minst för- och grundskolan, har stora utmaningar. Trots hårt arbetande och kunniga lärare, skolledning och annan personal når den gotländska skolan inte kunskapsmålen i tillräckligt hög utsträckning, även om många enskilda elever gör det. Läs- och skrivförmågan är för låg hos en stor grupp av de yngsta eleverna i grundskolan. För många elever lämnar grundskolan utan att

vara behöriga till de nationella programmen på gymnasieskolan. Antalet gotlänningar som når en gymnasieexamen är för få. Den upplevda psykiska ohälsan är fortsatt hög bland elever. Åren framöver ser inte heller särskilt ljusa ut. Då antalet elever minskar kommer också de ekonomiska resurserna att minska. Antalet behöriga lärare minskar och att kompensera med nyutbildade lärare ser ut som en svår utmaning. Anställda behöver kontinuerlig kompetensutveckling. Inte minst att öka sin förmåga att arbeta med elever med en NPF diagnos eller utveckla kunskaper kring att se tidiga signaler hos elever som riskerar en problematisk skolfrånvaro samt hur man arbetar med dem.

Skolans organisation behöver ses över och förändras utifrån vad som sammantaget är bäst för alla elever på Gotland. Inom förskolan har man redan påbörjat stora förändringar till följd av de demografiska förändringarna. Kvaliteten, inte minst personalens förmåga och möjligheter, är viktigt för att nå målen i våra uppdrag och får inte tappas bort i den omställning som nu behöver göras.

Därför föreslår vi:

- Att Region Gotland, med stöd av Skolinspektionens granskningar, utreder vad som behövs i organisationen som helhet för att förstärka arbetet med tidiga insatser och särskilt stöd till barn och elever.
- Att Region Gotland utreder hur förskoleorganisationen kan stärkas vad gäller förebyggande och tidiga insatser trots minskande barnantal och beaktande av god geografisk spridning.
- Att Region Gotland utreder hur skolorganisationen ska se ut så att man på bästa sätt når de pedagogiska målen för alla gotländska barn och stärker arbetet med förebyggande och tidiga insatser trots minskande elevantal med beaktande av en god geografisk spridning.
- Att Region Gotland utreder hur samarbetet mellan förskola, grundskola, socialtjänst och sjukvården ska utvecklas. Inte minst hitta bra former för stöd till familjer som behöver det för att barnen ska nå skolans kunskapsmål och god hälsa.

Arbetet behöver vara långsiktigt och ska redovisas vid varje budgetberedning. Att ha en genomtänkt och långsiktig dialog med gotlänningarna under arbetet är nödvändigt.

B. Ett omtag i personalpolitiken

Att Region Gotland kan rekrytera nya medarbetare och behålla de som redan är anställda är avgörande för att klara välfärden framöver. Det kräver en personalpolitik som värderar medarbetarnas kunskap och engagemang högt. Känslan av toppstyrning av exempelvis schemaläggning, som inte utgår från verksamhetens behov och medarbetarnas behov av både bra förutsättningar på arbetet och återhämtning, gynnar inte verksamheten på sikt. För att kunna utveckla våra verksamheter krävs att medarbetarna är delaktiga i utvecklingsarbetet och en god grundbemanning som ger utrymme för det. Förstärkt grundbemanning ger också mer utrymme att täcka upp för varandra vid sjukdom och minskar behovet av vikarier men det minskar också risken för sjukskrivningar på grund av alltför hög arbetsbörda eller stress på arbetet.

Därför föreslår vi:

- Att Region Gotland utreder hur en förstärkt grundbemanning skulle kunna införas inom de verksamheter som har höga sjuktal.
- Att Region Gotland tar fram en modell för att öka medarbetarna och chefernas delaktighet i frågor om verksamhetsplanering och schemaläggning.

C. Jämställda löner – även mellan jämförbara yrken

Region Gotland har under många år arbetat med att komma till rätta med osakliga löneskillnader på grund av kön. Pengar har avsatts i budget för arbetet och på övergripande nivå har det haft god effekt. Trots det finns det stora skillnader mellan yrken som är kvinnodominerade och yrken som är mansdominerade trots att de finns inom samma basvärderingsintervall. Detta måste åtgärdas och en plan för att successivt åstadkomma jämställda löner behöver tas fram. Flera av de yrken som är lägst lönesatta inom Region Gotland är kvinnodominerade yrken. Inom dessa yrken kan det ofta vara svårt att få lönen att räcka till, särskilt nu när priserna på basnödvändigheter som mat och energi stigit kraftigt. Arbetar man i Region Gotland ska man ha en rimlig lön.

Därför föreslår vi:

- Att Region Gotland tar fram en plan för att komma till rätta med löneskillnader mellan kvinnodominerade och mansdominerade yrken inom samma basintervall. Att planen ska börja med de yrkesgrupper som idag har de lägsta lönerna.

D. Utveckla kulturen för barn och unga

Barnkulturgarantin är viktig för att alla barn på Gotland ska möta professionell kultur och få uppleva konst under sin skolgång. Detta bör också omfatta förskolan. Idag finns problem med uppföljningen av arbetet och det är svårt att säga huruvida kulturgarantin verkligen är en garanti. Det finns olika typer av hinder för arbetet som har att göra med tillgång till bussar men också olika förutsättningar på skolorna. Det behövs en person som kan samordna arbetet, lösa praktiska problem och stödja skolorna för att barnkulturgarantin ska fungera som det är tänkt. Konst och kultur kan också vara en viktig motkraft till hopplöshet, oro och ensamhet. Det kan vara en väg ur ohälsa och in i konstruktiva och kreativa aktiviteter och sammanhang. Det kan vara en väg till att hitta sin röst för barn och unga som kanske ibland känner sig maktlösa. Därför behöver arbetet med konst och kultur som verktyg för förebyggande och hälsofrämjande arbete utvecklas. Konst och kultur kan vara ett verktyg i arbetet med problematisk skolfrånvaro. Konst och kultur kan vara en del av att skapa sammanhållning i ett bostadsområde och göra det tryggare för barn. Konst och kultur kan stärka barns röst i samhället och därmed demokratin.

Därför föreslår vi:

- Att Region Gotland utreder hur en barnkultursamordnartjänst skulle kunna utformas med fokus på barnkulturgarantin och förebyggande och hälsofrämjande arbete för barn genom konst och kultur.

8. Budgettabell

	Driftbudget 2026 (mnkr)			
		Budget juni	BAS	V
	Personalkostnadskompensation			
	Generell personalkostnadskompensation 3 %	130,0	130,0	130,0
	Summa personalkostnadskompensation	130,0	130,0	130,0
	Resursfördelningsmodeller			
	Resursfördelningsmodell BUN	-25,4	-25,4	-25,4
	Resursfördelningsmodell GVN	20,4	20,4	20,4
	Resursfördelningsmodell SON	29,2	29,2	29,2
	Resursfördelningsmodell HSN	56,6	56,6	56,6
	Summa resursfördelningsmodell	80,8	80,8	80,8
	Externa avtal och interna prishöjningar			
	Externa avtal	44,3	44,3	44,3
	Interna priser regionstyrelseförvaltningen	5,4	5,4	5,4
	Interna priser teknikförvaltningen (försörjningsavdelningen)	3,6	3,6	3,6
	Förändring internhyra (3,6 %)	16,2	16,2	16,2
	Driftskostnader exploatering	1,1	1,1	1,1
	Summa externa avtal och interna priser	70,6	70,6	70,6
	Ramtillskott			
RS/RSF	AI-lösning central	0,50	0,50	0,50
RS/RSF	IT-kostnader inklusive ökade kapitalkostnader	4,00	4,00	4,00
RS/RSF	Drift Hemse och Slite ishall - tillfällig ramutökning	1,50	1,50	1,50
RS/RSF	Hyror fritidsanläggningar	0,50	0,50	0,50

RS/RSF	Energicentrum (rådgivning)	0,16	0,16	0,16
RS/RSF	Antagande och implementering av nytt stödsystem på fritidsområdet	3,15	3,15	3,15
RS/RSF	Verksamhetsstöd för genomförande av Island Games 2031 - tillfällig ramutökning	0,70	0,70	0,70
RS/RSF	Finansiering arbetsmodell för landsbygdsutveckling - engångsanslag	0,90	0,90	0,90
RS/RSF	Näringslivsanslag	3,90	3,90	3,90
RS/RSF	Implementering av digital inflyttarservice och gotland.com i ordinarie verksamhet - engångsanslag	1,01	1,01	1,01
RS/RSF	Kapitalkostnader räddningstjänst	3,00	3,00	3,00
RS/RSF	IOP Kvinnojour	0,00	0,00	0,25
RS/RSF	Barnkultursamordnare	0,00	0,00	1,00
RS/RSF	Konst och kultur	0,00	0,00	3,20
TN	Särskild kollektivtrafik	5,00	5,00	8,5
TN	Sänkta priser i kollektivtrafiken och bussiga kortet	0,00	0,00	2,00
TN	Utökade resurser exploatering och ökat bostadsbyggande (inkl. VA-rådgivning)	1,60	1,60	1,60
TN	Skötsel av klintkanten Visby innerstad	0,30	0,30	0,30
TN	Kapitalkostnader	9,00	9,00	9,00
MBN	Bygglov	3,00	3,00	3,00
MBN	PM10 - utveckling tätorter & alkoholhantering	1,00	1,00	1,00
MBN	VA-rådgivare	0,40	0,40	0,40
MBN	Utredningar inom pågående exploateringsprojekt - engångsanslag	7,70	7,70	7,70
BUN	Generellt ramtillskott till förskolan	7,90	7,90	15,00
BUN	Generellt ramtillskott till grundskola och anpassad skola	13,00	13,00	30,00
BUN	Generellt ramtillskott till barn- och elevhälsan	1,40	1,40	4,00
BUN/GVN	Säkerhet och beredskap	1,00	1,00	1,00
BUN	Generellt statsbidrag, skolbibliotek	2,50	2,50	2,50
BUN	Kompetensutveckling pedagogisk personal	0,00	0,00	2,00
BUN	Skolskjuts och specialskjutsar	0,00	0,00	8,50
GVN	Folkhögskolan Enter	0,70	0,70	0,70
GVN	Barn - och elevhälsan gymnasiet	0,00	0,00	1,00
GVN	Folkhögskola	0,00	0,00	2,00
GVN	Arbetsliv och etablering	0,00	0,00	1,00
SON	Stödboende för skadligt bruk och beroende	9,40	9,40	9,40
SON	Avhopparverksamhet	2,00	2,00	2,00
SON	LSS	0,00	0,00	20,00
HSN	Nytt journalsystem	10,00	10,00	10,00
HSN	Hyra havspaviljongen	10,40	10,40	10,40
HSN	Ökade kostnader sjukvård	0,00	0,00	7,00

	Summa ramtillskott*	105,6	105,6	182,6
	<i>* I tabell 28 i beredningsunderlaget anges det totala ramtillskottet inklusive GVN:s äskande om stadsbidrag för skolbibliotek vilket anger siffran 10,8 för GVN. Korrekt siffra är 8,3 exkl detta. Summeringen av BUN:s äskanden innehåller ett räknefel och ska vara 36,2 istället för det angivna 34,7. Det betyder att den totala summeringen av ramtillskott i tabell 29 på 194,7 är fel, och rätt siffra är 193,7.</i>			
	Effektivisering			
	Summa effektivisering	0,0	0,0	0,0
	Övriga förändringar, separata ärenden			
	Reavinster och exploatering	-20,0	-20,0	-20,0
VN	Val 2026			1,8
RS	Strategiskt arbete med ö-lägesfaktorer och kommunikationer			1,3
RS	Ökat driftstöd projektering av nytt konstmuseum			2,9
RS	Friluftssamordnare			0,6
	Summa övriga förändringar	-20,0	-20,0	-13,5
	Skattehöjning 50 öre			-75,0
	Summa förändring budget 2026	367,0	367,0	375,5
	Resultat före beredning/ budgetavstämning	147	57	57
	Avsatt för utökning i resultatplanen (personalkostnadskompensation, prisökningsreserv, resursfördelning, ramjustering)	295	367	367
	Budgeterat resultat 2026	75	57	47

9. Investeringsbudget

Vänsterpartiet instämmer i majoritetens förslag. Detta innebär bland annat att projektering för nytt Ungkulturhus i gamla Solbergabadet inleds 2026 och att investeringar som möjliggör nytt stadslinjenät i kollektivtrafiken genomförs.

Gotland kan fortfarande inte vänta

En hållbar grön höstbudget för Region Gotland 2026
Förändringar för klimatet, utbildningen, välfärden och demokratin

En hållbar grön höstbudget för 2026

Gotland står inför ett flertal utmaningar. Vi har i år upplevt lägre grundvattennivåer än någonsin och klimatet förändras i en alltmer ökande takt. Nuvarande regering har helt lagt klimatarbetet åt sidan och satsar på skattesänkningar för de rikaste, billig bensin och en utopisk kärnkraft. Sverige når inte sina klimatmål, här på Gotland går arbetet med omställning alltför långsamt, samtidigt som vi ser att klimatkrisen inte längre är ett avlägset hot, den är här nu.

Miljöpartiet delar bilden av hur viktigt det är att betona ö-läget och att vi med våra särskilda förutsättningar har ett större behov av finansiering från staten för att klara vår ekonomi. Miljöpartiet på Gotlands motion om *"att Sverige ska ta fram en sammanhållen ö-politik, som tar hänsyn till öars särskilda villkor och erkänner Gotlands unika dubbla ansvar"*, behandlades framgångsrikt på partiets kongress nyligen. Vi ser fortsatt vikten av att göra vad vi kan för att förbättra ekonomin för att ge framtidens gotlänningar möjlighet att göra de investeringar som de kommer att behöva göra. Som politiskt parti måste vi ta vårt ansvar för Gotland, gotlänningarna och ekonomin även i tider när staten inte gör det.

Mot bakgrund av vår syn på Gotlands situation och verklighet har vi komponerat en budget som ger de flesta verksamheter möjlighet till utveckling av vad vi ser som viktiga faktorer för att ingjuta mod och möjlighet att kunna lyfta blicken mot framtiden. Ett flertal av våra satsningar är att verksamheterna skall ges full ersättning för de kostnader de bevisligen behöver medel till, som kapitalkostnader på investeringar. När man, som majoriteten, underlåter att skjuta till budget för dessa så går det obönhörligen ut över verksamheten som då får göra neddragningar. Vi skjuter även till medel för lagstyrda verksamheter inom omsorg och samhällsbetalda resor vilka annars skulle behöva göra smärtsamma nedskärningar - alternativt ständigt dra över sin budget.

Solidaritet är en av Miljöpartiets viktigaste grundprinciper. Det gäller i klimatarbetet – där vi har ett ansvar för kommande generationer – men även i ekonomin, där vi inte ska lämna orimligt höga investeringskostnader efter oss. Vi anser att stora projekt som Visborg och en ny ridanläggning behöver pausas för att återkomma när Region Gotland har ett mer gynnsamt ekonomiskt läge.

För att finansiera våra satsningar och ändå ha ett positivt ekonomiskt resultat på 26 miljoner kronor att avsätta till regionens reserver så vill Miljöpartiet höja skatten med 25 öre. Gotland ligger idag i mitten av skattelistan vilket är orimligt för att klara välfärden på ön. Miljöpartiet menar att vi som politiskt parti måste ta ansvar för Gotlands välfärd idag, vi kan inte vänta på att staten skall hjälpa oss. Miljöpartiet ser till att Region Gotland har en budget som är hållbar både ekonomiskt, socialt och ekologiskt.

Förändringar i höstbudgeten

De beslut och prioriteringar som vi förordade i vårens budgetförslag ligger kvar (se sid. 3–7).

Utöver majoritetens förslag om ytterligare 1,25 miljoner kronor till strategiskt arbete för ö-läget, 1,5 miljoner kronor till Kultursamverkansmodellen och Gotlands Fornvänner samt 1,76 miljoner kronor under 2026 för genomförande av val till riksdag och region, vill vi även nu lägga till ett eget förslag:

Demokratiutvecklare

Den demokratiutvecklare som Region Gotland tidigare hade finns tyvärr inte kvar. I ljuset av färskas uppgifter kring osäkra väljare från bl.a. SVT/Verians väljarbarometer, gör att vi redan valåret 2026 aktivt behöver öka kraften i demokratiarbetet.

Miljöpartiet vill därför bevilja följande

- 1,2 miljoner kronor under 2026 för en demokratiutvecklare.

Klimat, miljö och hållbar samhällsplanering

För miljöpartiet är det en självklarhet att Region Gotland ska ta ansvar både för att minska utsläpp och arbeta aktivt för att rusta det gotländska samhället inför klimatförändringarnas konsekvenser. Inom region Gotland har framför allt Regionstyrelseförvaltningen och Tekniska förvaltningen begärt medel för att kunna arbeta mer kraftfullt med dessa frågor.

Ny nämndövergripande klimat- & miljöpott

Trots att Gotland har utlyst klimatrörelse och har stora utmaningar vad gäller såväl kalkindustrins som turismens påverkan på miljön så finns i regel inte medel att satsa på mindre aktiviteter och projekt för att motverka klimatpåverkan, stödja arbetet med biologisk mångfald och andra viktiga miljöåtgärder när dessa måste konkurrera med behoven i regionens olika verksamheter.

För att motverka den skadliga konkurrensen och ge klimat- och miljöarbetet en rejäl skjuts framåt vill vi avsätta **10 miljoner** i en klimat- & miljöpott att handläggas av Bidragsbyrån där alla förvaltningar skall kunna ansöka om medel för de projekt och aktiviteter man ser som angelägna. Bidragsbyrån får i ansvar att föreslå anslag från potten samt där det är relevant att ansöka om extern kompletterande finansiering och regionstyrelsen föreslås besluta om anslagen.

Ren luft

Även om de åtgärder som vidtagits för att förbättra luftkvaliteten har gett vissa resultat, är det fortfarande viktigt att säkerställa att arbetet med att förbättra och övervaka luftkvaliteten fortsätter. Miljöpartiet beviljar ett tillskott på **1 miljon** för att säkerställa att arbetet med PM10 fortgår.

Förstärkt samhällsplanering

Regionens planavdelning har länge varit både underfinansierad och underbemannad i förhållande till den stora efterfrågan på planer, utredningar och geografisk information med mera. Detta riskerar innebära försämrad kvalitet och effektivitet i samhällsplaneringen. Vi vill därför skjuta till 3 miljoner här, vilket är större delen av vad som äskats från förvaltningen.

För att möjliggöra mer resurser för samhällsplaneringen föreslår Miljöpartiet också att icke påbörjat projekteringsarbete inom Visborgsområdet pausas vilket ytterligare frigör **5,7 miljoner** kronor för andra angelägna samhällsutmaningar.

Införa en vattenrådgivare

Regionen saknar idag kompetens i vattenfrågor utanför de som hanteras inom VA. I frågor kring vattnets kretslopp på ön, före vattentäkterna och efter avloppsreningsverken behöver regionen stärka sin kompetens så att vi inte behöver anlita konsulter i dessa strategiska frågor.

Vi behöver också arbeta mer med smart vattenanvändning, öka kunskap om vattenfrågor i skola och förskola men också, minska belastningen på yt- och grundvatten från förorenade områden och/eller pågående verksamheter. Ett annat grundläggande arbetsområde för en vattenrådgivare/koordinator är att stimulera återskapandet av våtmarker och övriga sätt att öka grundvattentillgången på ön.

Miljöpartiet vill därför bevilja följande tillskott på miljö och klimatområdet

- 1 miljon för arbetet med PM10
- 0,4 miljon för en VA-rådgivare
- 1,4 miljon för att inrätta en vattenrådgivare/koordinator
- 10 miljoner till en regionövergripande klimatpott
- 3 miljoner till plan och geografisk information

Satsningar på skolan

Elevantalet minskar kraftigt under de kommande åren och det innebär att skolan kommer få mindre pengar i resursfördelningsmodellen. Samtidigt så har Region Gotland stora problem med kompetensförsörjningen och att ge barnen en likvärdig utbildning. Det är anmärkningsvärt att vi trots hög andel barn som är inskrivna i förskolan och i fritidsverksamheten ändå har ett stort antal barn som inte klarar grundskolan och kommer in på gymnasiet. Region Gotland behöver göra mer för att möta barnens behov och se till att alla barn får en likvärdig utbildning.

Barn har olika behov och behöver olika förutsättningar för sitt lärande. Vi anser att det är viktigt att varje elev får en så bra lärmiljö som möjligt. Antalet elever med behov av anpassad skola ökar. Vi ser att det är viktigt för varje elev och för hela det gotländska samhället att möta de behoven.

Barn- och elevhälsan har ett otroligt viktigt uppdrag att arbeta förebyggande och hälsofrämjande och trots att det är så viktigt så har barn- och elevhälsan svårt att klara av sitt huvudsakliga uppdrag. När barnantalet minskar så minskar också barn- och elevhälsans ram och därför vill vi ge **2,7 miljoner** till barn- och elevhälsan.

Miljöpartiet vill därför bevilja följande tillskott till Barn och utbildningsförvaltningen:

- 1,5 miljoner för att möta upp behoven av att kompetensutveckla befintlig personal
- 4,5 miljoner för att höja grundbeloppet i förskolan
- 3,4 miljoner för utökning av antalet platser på Heden
- 13 miljoner för att höja grundbeloppet i förskolan
- 2,7 miljoner för att finansiera speciallärare, fysioterapeut och extra resurser inom barn- och elevhälsans verksamhet
- 4,3 miljoner i ramtillskott för specialskjutsar

Gymnasiet och vuxenutbildningen

Lärande sker genom hela livet. Genom utbildning och bildning stärker vi hela samhället och ser till att fler kan bidra mer till vår gemensamma välfärd. Under 2024 var introduktionsprogrammet det största programmet på Wisbygymnasiet. Antal elever som saknar gymnasiebehörighet har dubblats och därför välkomnar Miljöpartiet satsningen på ett resurscentrum som gymnasieskolan vill göra. För att möta elevers varierande behov och stärka deras studieresultat och välmående. Våra gymnasieungdomar är en viktig pusselbit i vår alltmer brådskande kompetensutmaning och det är viktigt att vi satsar på våra unga gotlänningar och att de klarar gymnasiet och kommer ut på arbetsmarknaden.

Vuxenutbildning och folkhögskolor spelar också en avgörande roll för livslångt lärande, omställning i arbetslivet och social hållbarhet. De ger människor en andra chans till utbildning, stärker demokratin och bidrar till att möta arbetsmarknadens kompetensbehov – inte minst i tider av omställning och brist på arbetskraft inom flera yrken. Miljöpartiet värnar dessa utbildningsformer som en viktig del av Gotlands utveckling

Miljöpartiet vill därför bevilja följande tillskott till Gymnasie- och vuxenutbildningsförvaltningen:

- 2,2 miljoner för att inrätta ett resurscentrum på gymnasieskolan
- 0,6 miljoner till elevhälsan på gymnasiet
- 0,6 miljoner till arbetsliv och etablering
- 2,5 miljoner lärcentrum högre utbildning
- 0,7 miljoner för att klara av hyreshöjningen på folkhögskolan i Fårösund

Kultur och fritid - en investering i gotlänningarnas välmående

Miljöpartiet vill se en kraftfull satsning på kultur- och fritidsområdet på hela Gotland. En levande och tillgänglig kultur- och fritidssektor stärker inte bara gotlänningarnas välbefinnande och delaktighet, utan bidrar även till Gotlands attraktivitet, sammanhållning och långsiktiga hållbarhet. I en tid när regeringen genomför allvarliga nedskärningar i kulturpolitiken krävs att Region Gotland tar ansvar för att säkra ett rikt kulturliv och meningsfull fritid för alla – särskilt barn och unga.

Vi ser det därför som avgörande att Region Gotland snarast återupptar arbetet med att inrätta en särskild kultur- och fritidsnämnd, vilket Regionstyrelsen redan beslutade den 26 oktober 2022 (RS §345). Denna nämnd behövs för att samla ansvar, skapa politisk tydlighet och långsiktig strategi för hela området. Arbetet med att förverkliga detta bör återupptas senast under 2025, med målet att nämnden ska vara på plats senast 2027.

Ett prioriterat område för Miljöpartiet är ungas rätt till kultur och meningsfull fritid. Vi vill därför att arbetet med Ungkulturhuset i Solbergabadet inleds snarast genom att projekteringen påbörjas under 2026. Gotland saknar idag ett självklart nav för ungas kulturutövande och en plats för gotlänningarna att ta del av kulturlivet på ön – något som är centralt för såväl det fria kulturlivet som för gotlänningarnas välmående.

Vi föreslår också att **1,5 miljoner** avsätts för att säkra driften av ishallar på landsbygden, som är viktiga mötesplatser och motionsanläggningar för många barn, unga och familjer.

Det nya stödsystemet för kultur- och fritidsföreningar kommer att innebära förbättrade och mer rättvisa villkor för Gotlands ideella föreningsliv. Vi vill avsätta **3,5 miljoner** kronor till att förverkliga detta under 2026, så att fler föreningar får möjlighet att ta del av stöd för sin verksamhet.

Miljöpartiet ser också att det är av största vikt att vi tillsätter en friluftssamordnare för att säkerställa utvecklingen och bevarandet av det gotländska friluftslivet.

Miljöpartiet vill därför bevilja Regionstyrelseförvaltningen följande tillskott:

- 1 miljon för inrättandet av en friluftssamordnare
- 1,5 miljoner för att påbörja projektering av Ungkulturhuset i Solbergabadet
- 0,7 miljoner till Island Games
- 3,5 miljoner för att inrätta det nya stödsystemet för kultur

Landsbygdsutveckling

Finansiering av landsbygdsutveckling

Landsbygden på Gotland får alltid proportionellt sett en för liten del av regionens budget, såväl vad gäller investeringar som driftsbudget. De mindre tätorterna får mindre del av olika satsningar, återvinningscentraler stängs och lokala utvecklingsbolag har svårt att få hjälp med finansiering av regionen. Samtidigt har det funnits medel i regionens budget som inte använts pga. brist på idéer och strategier för landsbygdsutveckling.

Miljöpartiet ställer sig därför bakom finansieringen av en modell för landsbygdsutveckling, exempelvis Bygdsam, som förhoppningsvis kan samordna och stödja landsbygdsutvecklingen på Gotland. Det är dock viktigt att det inte bara är kommersiell verksamhet som kommer att stödjas, ett brett anslag för utveckling på landsbygden behöver tas.

Vården

Hälso- och sjukvården brottas med stora utmaningar i sin kompetensförsörjning och med ekonomin. För att klara att upprätthålla en god hälso- och sjukvård samtidigt som vi klarar ekonomin så behövs det stora tillskott från staten och en särskild ö-politik som bemöter våra speciella förutsättningar som vi har på Gotland just för att vi är en ö och en kommun och region i ett. Våra gemensamma ansträngningar att uppvakta staten har hittills inte gett något resultat. Miljöpartiet menar dock att vi som politiska partier inte kan låta bli att ge sjukvården medel för kostnadsökningar och utveckling i väntan på en annan lösning.

Miljöpartiet har valt att ge full kostnads kompensation för ökade hyreskostnader, kapitalkostnader och för ett nytt journalsystem Dessa kostnader riskerar annars att gå ut över en redan hårt ansträngd förvaltning och sjukvård. Sammanlagt lägger Miljöpartiet **11,5 miljoner** mer än majoriteten på vården.

Miljöpartiet beviljar därför Hälso- och sjukvårdsförvaltningen medel enligt följande:

- 10 miljoner till nytt journalsystem
- 2,5 miljoner till nytt tvättavtal
- 12,9 miljoner för hyreskostnader
- 6,5 miljoner för ökade kapitalkostnader

Social- och äldreomsorg

Inom omsorgen på Gotland finns stora behov, inte minst inom LSS-verksamheten som ju är lagstyrd och inte kan effektiviseras i någon större utsträckning. Dessa kostnader kan alltså inte undvikas. LSS-verksamheten har varit underfinansierad under flera år. Det innebär att andra delar av socialnämndens verksamhet har finansierat den, vilket inte är rimligt. En stark välfärd är centralt för ett hållbart samhälle. Vi skjuter därför till **45 miljoner** kronor till LSS-verksamheten.

Miljöpartiet vill därför bevilja följande tillskott till Socialförvaltningen:

- 2 miljoner till stödboende skadligt bruk och beroende
- 2 miljoner till avhopparverksamheten
- 45 miljoner till LSS-verksamheten, för att ge verksamheten en realistisk budget

Långsiktiga hållbara satsningar kräver en skattehöjning

Gotland har en unik situation i och med att vi är både kommun och region, med allt vad det innebär i form av ansvar för gotlänningarna från vaggan till graven. Detta innebär också att Region Gotland har större ekonomiska utmaningar än andra kommuner och allt detta skall bäras av en folkmängd på cirka 60 000 människor och ännu färre skattebetalare.

Vi har även ett stort ansvar för öns miljö och sociala hållbarhet och därför har Miljöpartiets budget i högre grad än majoritetens tagit ansvar för alla dessa aspekter.

I Miljöpartiets budget väljer vi att ge:

- 32 miljoner till grundskolan
- 7 miljoner till gymnasie och vuxenutbildningen
- 66 miljoner till socialförvaltningen
- 8,7 miljoner till kultur och fritid
- 14,2 miljoner till området klimat och miljö

Miljöpartiet vill sammantaget nu tillföra ett ramtillskott på 192,5 miljoner kronor för ökade satsningar på klimat, utbildning, välfärd och demokrati på Gotland.

Vår föreslagna budget är i balans och vår föreslagna skattehöjning på 25 öre ger vår budget ett positivt resultat på 26 miljoner kronor som ekonomisk buffert för kommande år.

Skattesats

Miljöpartiet föreslår:

att en kommunal inkomstskatt utdebiteras år 2026 med kronor 33:85 per skattekrona.

Driftbudget 2026 (mnkr)	Miljöpartiet Budget juni	Miljöpartiet Budgetavstäm.
Personalkostnadskompensation		
Generell personalkostnadskompensation 3 %	130,0	130,0
Summa personalkostnadskompensation	130,0	130,0
Resursfördelningsmodeller		
Resursfördelningsmodell BUN	-25,4	-25,4
Resursfördelningsmodell GVN	20,4	20,4
Resursfördelningsmodell SON	29,2	29,2
Resursfördelningsmodell HSN	56,6	56,6
Summa resursfördelningsmodell	80,8	80,8
Externa avtal och interna prishöjningar		
Externa avtal	44,3	44,3
Interna priser regionstyrelseförvaltningen	5,4	5,4
Interna priser teknikförvaltningen (försörjningsavdelningen)	3,6	3,6
Förändring internhyra (3,6 %)	16,2	16,2
Driftskostnader exploatering	1,1	1,1
Summa externa avtal och interna priser	70,6	70,6
Ramtillskott		
Utveckling AI	0,50	0,50
IT	4,00	4,00
Drift ishallar Hemse och Slite	1,50	1,50
Drift och hyra fritidsanläggningar	0,50	0,50
Räddningstjänsten	3,00	3,00
Energicentrum/energirådgivning	0,16	0,16
Särskild kollektivtrafik	7,30	7,30
Ötkade resurser exploatering och ökat bostadsbyggande	1,60	1,60
Skötsel av klintkanten Visby innerstad	0,30	0,30
Kapitalkostnader samhällsprojekt	9,00	9,00
Blått centrum Vattenrådgivare/koordinator	1,40	1,40
Bygglov - effektivitet och förstärkning	3,00	3,00
Plan och geografisk information	3,00	3,00
Arbete med PM10	1,00	1,00
Miljö- och livsmedel (alkoholhantering)	1,00	1,00
VA-rådgivare	0,40	0,40
Exploatering och samhällsbyggnad	2,00	2,00
Förskola förstärkning	7,90	7,90
Grundskola inkl anpassad skola	13,00	13,00
Barn- och elevhälsan	2,70	2,70
Kompetensförsörjning, gemensamt	1,50	1,50
Säkerhet och beredskap, skolorganisationen	1,00	1,00
Skolskjuts och specialskjutsar	4,30	4,30
Skolbibliotek	2,50	2,50
Vuxenutbildning, Lärcentrum	2,50	2,50
Folkhögskolan, Enter	0,70	0,70
Arbetsliv och etablering	0,65	0,65
Wisbygymnasiet	2,20	2,20
Barn- och elevhälsan	0,60	0,60
Inrätta stödboende skadligt bruk o beroende	9,40	9,40
LSS-verksamheten	45,00	45,00
Avhopparverksamhet	2,00	2,00
Nytt journalsystem - kvalitet i införande	10,00	10,00
Nytt avtal tvätt	2,50	2,50
Hyresökning akutmottagning och bårhus	2,50	2,50
Hyra havspaviljongen	10,40	10,40
Ökade kapitalkostnader	6,50	6,50
Tillsättande av friluftssamordnare	1,00	1,00
Kultur och fritidsnämnd o Förv. till 2027	2,00	2,00
Klimat- och miljöpott till bidragsbyrå	10,00	10,00
Antagande och implementering av nytt stödsystem på fritidsområdet	3,15	3,15
Ungkulturhus Solberga	1,50	1,50
Verksamhetsstöd för genomförande av Island Games 2031	0,70	0,70
Finansiering arbetsmodell för landsbygdsutveckling	0,90	0,90
Satsningar efter budgetavstämning		
Tillsättande av demokratiutvecklare		1,20
Valnämnd		1,76
Fokus O-politik och kommunikationer		1,25
Konstmuseet förprojektering		1,50
Summa ramtillskott	186,8	192,5
Reavinster o exploatering	-20,0	-20,0
Skattehöjning med 25 öre per skattekrone till 33,85	-37,5	-37,5
Summa förändring budget 2026	410,7	416,4
Budgeterat resultat 2026	31,7	26,0

Sverigedemokraterna Gotland Kompletterande budget 2025–2026

Ett hållbart Gotland för framtiden

Innehållsförteckning

1. Inledning – Ansvar och prioritering
2. Ekonomiskt läge
3. Regionstyrelsen
4. Hälso- och sjukvårdsnämnden
5. Socialnämnden
6. Barn- och utbildningsnämnden
7. Gymnasie- och vuxenutbildningsnämnden
8. Kultur och fritid
9. Tekniska nämnden
10. Miljö- och byggnämnden
11. Beredskap, IT och ö-förutsättningar
12. Sammanfattning
  - Bilaga 1 – Sifferdel (drift, investeringar, resultatmål)
  - Bilaga 2 – Förtydligade budgetposter
  - Bilaga 3 - Nyckeltal och målnivåer

1. Inledning – Ansvar och prioritering

Gotland står inför en ekonomisk utmaning där delårsrapporten visar ett resultat på omkring 55 miljoner kronor, men också en låneskuld som närmar sig en miljard. Likviditeten har minskat och självfinansieringsgraden ligger nu på 75 procent vilket i praktiken betyder att investeringarna finansieras med lån i stället för med egna medel. I vår budget tar vi ansvar för helheten och använder pengarna mer effektivt. Vi prioriterar välfärd före prestige och bygger en ekonomi som håller över tid.

Prioriteringar:

- Stabil ekonomi med tydligt resultatmål och lägre lånebehov.
- Kärnverksamhet före nya projekt och symbolinvesteringar.
- Ansvar och transparens i hur regionens pengar används.

2. Ekonomiskt läge

Region Gotlands delårsrapport pekar på ökande kostnader och högre ränteutgifter samtidigt som flera projekt saknar tydlig koppling till den dagliga verksamheten. Om utvecklingen fortsätter riskerar låneskulden att överstiga 1,2 miljarder kronor under 2026.

Sverigedemokraterna Gotlands Mål är att nå full självfinansiering och samtidigt stärka soliditeten och föreslår därför en investeringsnivå på 550 miljoner kronor vilket motsvarar regionens egen finansieringsförmåga. Resultatreserven förstärks med 10 miljoner kronor för att skapa utrymme för oförutsedda ränte och prisförändringar.

Den här inriktningen skapar balans där den fastställda ramen hålls men sätter fokus på det som verkligen behövs i verksamheten.

Prioriteringar:

- Självfinansieringsgrad på minst 100 procent.
- Resultatmål 60 miljoner kronor för att skapa marginal mot ränterisker.
- Starkare soliditet och bättre likviditet utan att höja skatten.

3. Regionstyrelsen

Regionstyrelsen ansvarar för styrningen av hela organisationen och har därmed en avgörande roll för hur väl regionens resurser används. Under senare år har de centrala stödfunktionerna vuxit snabbare än verksamheterna, samtidigt som sjukfrånvaron ökat och många chefer upplever att de inte har tid att vara närvarande i vardagen.

Vi vill flytta fokus från nya projekt och överbyggnad till tydligare styrning och bättre arbetsmiljö där regionstyrelsen får i uppdrag att samordna och effektivisera lednings och stödfunktioner genom bättre planering, uppföljning och digitalisering. Det handlar inte om att minska personalen utan om att använda kompetensen där den gör mest nytta.

Regionstyrelsen behöver genomföra en riktad satsning på ledarskap, med fokus på chefernas arbetsvillkor och stöd. Våra arbetsledare ska få bättre förutsättningar, mindre personalgrupper och tydligare stöd i sitt uppdrag. Ett gott ledarskap är avgörande för att minska sjukfrånvaro och skapa en hållbar arbetsmiljö.

Prioriteringar:

- Effektivisering av lednings- och stödfunktioner motsvarande 30 miljoner kronor.
- Gemensamma systemstöd och bättre uppföljning av centrala projekt.
- Riktad satsning på ledarskap i första linjen för att minska sjukfrånvaro.

4. Hälso- och sjukvårdsnämnden

Vi vill prioritera vårdens kärna framför nya projekt där målet är att hålla i det som redan finns och att använda pengarna där de gör störst skillnad för patienter och personal. Därför är det viktigt att alla satsningar i vården följs upp öppet, med tydliga redovisningar av resultat och tillgänglighet.

Vårdgaranti och bemanningssiffror ska redovisas löpande så att både politiker och medborgare kan följa utvecklingen så att förtroendet för vården byggs med öppenhet och tydliga resultat, inte genom fler organisationsförändringar.

Prioriteringar:

- 10 miljoner till psykiatri och missbruksvård samt 5 miljoner till bemanning och vårdplatser.
- Minskad användning av hyrpersonal och bättre kontinuitet i vården.
- Öppen redovisning av tillgänglighet, vårdgaranti och bemanning.

5. Socialnämnden

Socialnämnden håller en stabil ekonomi med utrymme för riktade förstärkningar där de verkligen behövs. Det är viktigt att stärka verksamheter som gör konkret skillnad i människors vardag och fortsätta arbeta för snabbt stöd, korta väntetider för hjälpinsatser i hemmet. Det gäller framför allt skyddat boende, hemtjänst och mobila team inom äldreomsorg och psykiatri.

Vi vill också förbättra samordningen mellan socialtjänst, primärvård och ideella aktörer, det behövs tätare samarbete för att människor inte ska falla mellan stolarna. Vi gör dessa satsningar utan att bygga ut administrationen, tanken är att resurserna ska nå verksamheten direkt.

Prioriteringar:

- 10 miljoner till skyddat boende, hemtjänst och mobila team.
- Förbättrad samverkan mellan socialtjänst, primärvård och ideella aktörer.
- Ingen ökad administration – mer resurser till direkt verksamhet.

6. Barn- och utbildningsnämnden

Skolans uppdrag är att ge alla barn möjlighet att lyckas, oavsett bakgrund eller bostadsort, men Gotland har i dag ett högt kostnadsläge inom skolan där resultaten varierar stort mellan olika skolor. Många lärare upplever också en tung administrativ börda som tar tid från undervisningen.

I vår budget förstärker vi elevhälsan med fem miljoner kronor för små skolor, ett riktat tillskott för att skapa tryggare och mer stabila lärmiljöer.

Vi vill också minska lärarnas administrativa belastning där målet är att frigöra minst en femtedel av deras arbetstid till undervisning och planering genom gemensamma stödfunktioner och bättre systemstöd. Skolan ska vara en plats för kunskap, inte dokumentation och fokus ska ligga på elevernas utveckling, inte på pappersarbete.

Prioriteringar:

- 5 miljoner till elevhälsa, särskilt stöd och små skolor.
- Minskad administration – mer tid till undervisning och planering.
- Jämnare kvalitet mellan skolor oavsett geografi.

7. Gymnasie och vuxenutbildningsnämnden

Gymnasie och vuxenutbildningen har en viktig roll i att trygga kompetensförsörjningen på Gotland. Behovet av yrkesutbildad personal inom vård, teknik och bygg är stort, men utbudet av utbildningar matchar inte alltid efterfrågan.

Vi lägger fokus på utbildningar som leder till arbete med målet att utbudet ska planeras utifrån arbetsmarknadens behov och stärka samarbetet mellan regionen, näringslivet och utbildningsanordnarna så att fler elever får praktikplatser och jobb efter avslutad utbildning.

För vuxenutbildningen vill vi se flexibla former som gör det möjligt att kombinera studier med arbete där satsningar på kortare yrkesutbildningar och omskolning ska prioriteras framför teoretiska kurser utan tydlig yrkesinriktning.

Prioriteringar:

- Yrkesutbildningar och kortare omskolningar prioriteras.
- Planering utifrån arbetsmarknadens behov.
- Stärkt samarbete mellan region, företag och utbildningsanordnare.

Kultur och fritid

Kultur och idrott är viktiga för gemenskap och välmående, men utvecklingen har gått snett. Kultursektorn har vuxit snabbare än vård, skola och omsorg, och nya projekt har startats utan hållbar finansiering. Det behövs en tydligare styrning, där pengarna används till verksamheter som människor faktiskt har glädje av.

Vi vill förstärka föreningslivet och prioritera verksamheter som stärker både barn, unga och äldre. Föreningar som bidrar till gemenskap, rörelse och psykisk hälsa ska prioriteras, särskilt utanför Visby där utbudet är mindre.

Underhåll av idrotts och kulturfastigheter ska samordnas med tekniska nämnden för att minska kostnaderna och frigöra resurser till själva verksamheten. Den här inriktningen värnar kultur, idrott och gemenskap men sätter ekonomiskt ansvar först.

Prioriteringar:

- Stopp för nya konst- och kulturprojekt utan finansiering.
- 5 miljoner till föreningsliv för barn, unga och äldre.
- Samordnat underhåll av anläggningar med tekniska nämnden.

9. Tekniska nämnden

Tekniska nämnden ansvarar för stora delar av regionens fastigheter, infrastruktur och anläggningar. Det är verksamheter som påverkar både trygghet, ekonomi och vardag för alla gotlänningar. Kostnaderna har ökat snabbt, särskilt för nybyggnationer och många befintliga anläggningar har eftersatt underhåll.

Sverigedemokraterna Gotland har som mål att säker drift ska gå före nya projekt och nya investeringar och alltid utvärderas mot hela livscykelkostnaden innan beslut. Det är inte hållbart att bygga nytt medan äldre anläggningar förfaller eller blir dyrare att reparera i efterhand.

Det ska vara enkelt: vi underhåller det vi har, och vi bygger nytt först när det finns ett tydligt behov och en långsiktig finansiering.

Prioriteringar:

- Underhåll och säker drift prioriteras framför nybyggnation.
- Investeringsbeslut ska grunda sig på hela livscykelkostnaden.
- Energieffektivisering och återbruk som standard i regionens fastigheter.

10. Miljö- och byggnämnden

Tillståndprocesser, bygglov och miljöprövningar påverkar i praktiken hur lätt det är att leva, bygga och driva företag på Gotland. Under senare år har handläggningstiderna ökat, och många upplever att regelverket tillämpas olika beroende på ärende och plats.

Vi vill ge nämnden uppdraget att korta handläggningstiderna och förenkla bygglovsprocessen, särskilt för landsbygdsboende och småföretag. Det ska vara möjligt att bygga och utveckla utan onödiga hinder och väntetider.

Vi vill också se en mer proportionerlig tillsyn där resurserna ska riktas mot faktiska miljörisker och brister, inte mot överdriven byråkrati. Företag och privatpersoner ska mötas med rådgivning och tydliga besked, inte med osäkerhet och rundgång.

Tillståndprocessen måste stödja utveckling men ändå stå upp för miljö och säkerhet, det kräver tydliga prioriteringar och en myndighetskultur som ser lösningar snarare än problem.

Prioriteringar:

- Förenklad bygglovsprocess och kortare väntetider.
- Tillsyn med fokus på verkliga miljörisker, inte byråkrati.
- Mer rådgivning och lösningsinriktat arbetssätt.

11. Beredskap, IT och ö-förutsättningar

Gotland har ett särskilt ansvar för beredskap och försörjning, ett avbrott i el, kommunikationer eller transporter påverkar hela samhället snabbt, och händelserna det senaste året visar att säkerheten inte kan tas för given. Cyberangreppet mot regionens arbetsmiljösystem är ett tydligt exempel på det.

Vi stärker arbetet med både IT-säkerhet och civil beredskap. Fyra miljoner kronor avsätts till åtgärder som ökar driftsäkerheten, skyddar känsliga system och förbättrar krisorganisationen.

Det handlar inte bara om teknik utan också om samordning och utbildning.

Regionen ska också fortsätta satsa på kris och beredskap och arbeta för en en samlad ö-lägesanalys som omfattar energi, transporter, livsmedel och vårdberedskap. Vi behöver veta var riskerna finns och hur de kan hanteras.

Prioriteringar:

- 4 miljoner till IT-säkerhet och civil beredskap.
- Samlad ö-lägesanalys för energi, transporter och vårdkedjor.
- Tydligare ansvar och samordning vid kris.

12. Sammanfattning

Sverigedemokraterna Gotland vill ta ansvar och inte lova mer, utan använda våra resurser bättre.

Gotland behöver inte fler planer, utan en styrning som sätter verksamheten före byråkratin.

Prioriteringarna bör vara vård, omsorg, skola och trygghet framför nya projekt och växande administrativa kostnader.

Regionens ekonomi måste byggas på stabilitet, inte lån och resurserna ska användas rätt så att de räcker längre och gör skillnad i vardagen för vare gotlänning.

Sverigedemokraterna Gotland står för ordning och ansvar, för en region som tar hand om sin personal och fokuserar på sitt uppdrag. Vi säger nej till symbolpolitik och prestigeprojekt som kostar mer än de ger.

Vårt mål är enkelt: ett Gotland som fungerar, där trygghet, omsorg och kvalitet kommer före dyra visioner.

Prioriteringar:

- Resultat 60 miljoner kronor och full egenfinansiering av investeringar.
- Minskad låneskuld med 200 miljoner kronor jämfört med regionens plan.
- Ingen skattehöjning – resurserna används bättre, inte mer.

Bilaga 1 – Sifferdel (drift, investeringar och resultatmål)

Driftbudget per nämnd 2026 (mnkr)

Nämnd / verksamhetsområde	Antagen ram 2026	Förändring	Ny SD-ram 2026
Regionstyrelsen	1 060	−30	1 030
Hälso- och sjukvårdsnämnden	3 835	+15	3 850
Socialnämnden	1 470	+10	1 480
Barn- och utbildningsnämnden	1 245	+5	1 250
Gymnasie- och vuxenutbildningsnämnden	455	0	455
Kultur och fritid	215	+5	220
Tekniska nämnden	450	0	450
Miljö- och byggnämnden	120	0	120
Gemensamma poster och reserver	−55	−5	−60
Summa drift	8 295	0	8 295

Kommentar:

Den totala driftramen hålls oförändrad. Effektiviseringar inom regionstyrelsen finansierar satsningar på vård, omsorg, utbildning och beredskap.

Investeringsbudget 2026 (mnkr)

Post	Antagen nivå	SD-förslag	Förändring
Investeringsram	750	550	–200
Finansiering med egna medel	563	550	–13
Nyupplåning	187	0	–187

Kommentar:

Investeringsnivån sänks till 550 mnkr för att nå full egenfinansiering och bromsa låneökningen. Nya projekt ska finansieras inom befintliga ramar.

Resultat och finansiering

Nyckeltal	Antagen nivå 2026	SD-förslag
Resultat (mnkr)	55	60
Självfinansieringsgrad (%)	75	100
Låneskuld vid årets slut (mnkr)	1 266	1 066
Soliditet inkl. pension (%)	5,9	6,0
Likviditet (mnkr)	385	390
Räntekostnad (2 – 3 %)	23 – 32	23 – 27
Skattesats	33:10	33:10 (oförändrad)

Kommentar:

Resultatet stärks med 5 mnkr jämfört med antagen budget. Ingen skattehöjning föreslås. Låneskulden minskar med cirka 200 mnkr jämfört med regionens nuvarande plan.

Bilaga 2 – Förtydligade budgetposter (mnkr)

Område	Förändring	Förklaring
Regionstyrelsen	−30	Effektivisering av lednings- och stödfunktioner. Samordnade stödsystem, färre dubbla projekt.
Hälso- och sjukvårdsnämnden	+15	Förstärkning till psykiatri, missbruksvård och vårdplatser i dygnet-runt-verksamheter.
Socialnämnden	+10	Skyddat boende, mobila team och förstärkt äldreomsorg i hemmet.
Barn- och utbildningsnämnden	+5	Elevhälsa, särskilt stöd och små skolor.
Gymnasie- och vuxenutbildning	0	Oförändrad ram – fokus på yrkesutbildningar och arbetsmarknadsanpassning.
Kultur och fritid	+5	Förstärkt föreningsliv och idrottsverksamhet för alla åldrar. Paus för nya konst- och kulturprojekt.
Tekniska nämnden	0	Underhåll och energieffektivisering prioriteras. Nya projekt kräver full finansiering.
Miljö- och byggnämnden	0	Kortare handläggningstider och förenklad bygglovsprocess.
Beredskap och IT	+4	Cybersäkerhet, civil beredskap och ö-lägesanalys för energi och transporter.
Resultatreserv	−9	Buffert för ränte- och prisförändringar.
Summa netto	0	Finansiering inom befintlig ram.

Bilaga 3 – Nyckeltal och målnivåer 2026–2028

Nyckeltal	Utfall 2024	Prognos 2025	SD förslag 2026	Mål 2027	Mål 2028	Kommentar
Resultat (mnkr)	70	55	60	65	70	Stabilt positivt resultat som följer målet om god ekonomisk hushållning.
Resultatmål (% av skatter + bidrag)	1,0	0,8	0,8	0,9	1,0	Successiv förstärkning av resultatnivån.
Investeringsnivå (mnkr)	750	750	550	575	600	Full egenfinansiering, långsamt återtag av investeringsnivå.
Självfinansieringsgrad av investeringar (%)	103	75	100	100	100	Bibehållen balans mellan drift och investering.
Låneskuld vid årets slut (mnkr)	850	976	1 066	1 090	1 100	Begränsad lånetillväxt tack vare lägre investeringsnivå.
Soliditet inkl. pension (%)	4,6	5,9	6,0	6,1	6,2	Liten men stabil förbättring över planperioden.
Likviditet (mnkr)	380	385	390	400	410	Oförändrat god likviditet.
Räntekostnader (mnkr)	19	21	23–27	24–28	26–30	Beräknat vid 2–3 % ränta.
Skattesats (kr)	33:10	33:10	33:10	33:10	33:10	Oförändrad under planperioden.
Personalkostnadsökning (%)	3,0	3,4	3,0	3,0	3,0	Enligt centrala avtal.

Sjukfrånvaro (%)	6,2	6,5	6,4	6,3	6,2	Minskning genom bättre chefstöd och arbetsmiljö.
-------------------------	-----	-----	------------	-----	-----	--

---

Kommentar:

De ekonomiska målen för 2026–2028 följer en stabil och försiktig linje.

Målet är att stärka regionens soliditet och behålla balans mellan drift och investering utan skattehöjningar.

Investeringarna hålls på en nivå som regionen själv kan finansiera, och låneskulden ska inte överstiga 1,1 miljard kronor under planperioden.